

20 студзеня
2011 г.
№ 2 (240)

ТЭХНІКА БЯСПЕКІ

Рэцэпт супраць «геройства»

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

Хто разбудзіць ініцыятыву?

Ведаю, што ў некаторых мікра-раёнах горада Мінска ўтвораны і плённа працуюць КТГС (камітэты тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання). Яны вырашаюць многія пытанні мясцовага значэння. Мне толькі незразумела: чаму органы тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання ўтвораны не паўсюдна, а толькі дзе-нідзе? Можна, мясцовая ўлада не хоча лішніх турбот? А можа, у іншых мікра-раёнах гарадоў, гарпасёлках, агра-гарадках адсутнічае грамадская ініцыятыва жыхароў?..

Усплелі такой ініцыятывы на-зіраўся ў нашым пасёлку тры гады таму, калі ў Івянцы газіфікавалі вуліцы Камсамольскую і 17 Верасня. Жыхары гэтых вуліц арганізавалі кааператывы, абралі актыў. Актыўны арганізавалі збор грашовых сродкаў, мабілізавалі людзей на выкананне земляных работ, пракладку цэнтральнай газавай трубы. Усе работы былі выкананы ў сцільны тэрмін. Прыродны газ прыйшоў у хаты Івянчан, і ініцыятыва... пагасла.

Можна, сёння ў ёй няма неабходнасці? Мяркую, што гэта не так. У 2011 годзе ў гарпасёлку будучы пра-кладвацца новая водаправодная сетка. Работы ўжо распачаты па вул. Камсамольскай. Думаю, без грамад-скай ініцыятывы ў гэтай справе не абыйсцяся.

Згодна з Законам РБ «Аб мясцовым кіраванні і самакіраванні ў Рэспубліцы Беларусь», на тэрыторыі гарпасёлка, сельсавета можа праводзіцца збор сродкаў на фінансаванне і пакрыццё выдаткаў мясцовага бюджэту — на мэ-ты, вызначаныя мясцовым сходам або органамі тэрытарыяльнага грамадска-га самакіравання (сродкі самаабла-дання). Людзі ў гарпасёлку, магчыма, не адмовілі б органу грамадскага са-макіравання ў сродках на грамадскія ж патрэбы, як не адмаўляюць штогод двум мясцовым касцёлам і царкве. Іні-цыятыва і ў гэтай справе — толькі за грамадскім самакіраваннем.

Скелптыі скажуць: «Ну вось, аў-тар агітуе за павелічэнне колькасці мясцовых бюракратаў». Бюракраты, безумоўна, нікому не патрэбныя, іх хапае ў нашым жыцці. Утэўнены, калі ініцыятыва будзе ісці зніз, ад грама-дзян, калі яна будзе падштурхоўваць мясцовую ўладу да дзейнасці — тады і бюракраты будзе менш. Але ж гра-мадскую ініцыятыву трэба камусьці разбудзіць. Вось толькі ці трэба гэта мясцовай уладзе?

З павагай
Міхаіл СПІРЬДОВІЧ,
г.п. Івянец, Валожынскі раён.

ЖАНЧЫНА...

«Кожны павінен займацца тым, чым павінен займацца па абавязку сваёй службы: настаўнік — вучыць, урач — лячыць, даярка — даіць, шафёр — вадзіць, дырктар — кіраваць, а старшыня сельвыканкама — працаваць з людзьмі на сваёй тэрыторыі, вырашаць іх праблемы...»

Гэтымі простымі ісцінамі ў канцы мінулага года падзялілася з «МС» старшыня Язенскага сельскага Савета дэпутатаў Міёрскага раёна Валянціна Фядзьковіч, раскажаўшы ў сваім лісце (28.10.10 г.) пра «неспадзяванкі», з якімі можа сутыкнуцца жанчына-чыноўнік падчас рамонту службовага аўтамабіля. Артыкул аказаўся рэзанансным — сваю калегу падтрымалі кіраўнікі сельсаветаў іншых раёнаў, прапанаваўшы рэдакцыі не ставіць у гэтай тэме кропку, бо гаварыць ёсць аб чым. Ідучы насустрач пажаданням чытачоў, змяшчаем некаторыя найбольш цікавыя меркаванні пра тое, ці лёгка быць жанчынай-чыноўнікам і жанчынай-кіроўцай аўта ў адной асобе.

Надзея РАМНЁВА, старшыня Езры-шчанскага сельскага Савета дэпутатаў Гарадоцкага раёна:

— У нас у раёне сярод кіраўнікоў сельскіх Саветаў — тры жанчыны, і ўсе яны за рулём. Мне, напэўна, у гэтым плане пашанцавала больш: ёсць муж, надзейны памочнік, які і вырашае ўсе пытанні з бягучым рамонтам.

Свае «Жыгулі» я атрымала чатыры гады таму. Паводзяць яны сябе нармальна, за выключэннем невялікіх збоў. Але за тэхнічнымі станам аўтамабіля трэба ўвесь час сачыць — чым і займаецца мая «другая палова».

А вась у калег-жанчын сітуацыя горшая. Ім, калі што, даводзіцца звяртацца да мясцовых умельцаў — натуральна, узнікаюць праблемы з аплатай, за «дзякуй» ніхто дапамагаць не будзе.

Можна, безумоўна, адрамантаваць машыну і на станцыі тэхнічнага абслугоўвання, па безаўнаўным разліку, але для гэтага трэба гнаць яе ў Віцебск (прыкладна 80 кіламетраў), бо дзяржаўнай СТА ў раёне няма.

Валянціна КАРАСЬ, старшыня Пескаўскага сельскага Савета дэпутатаў Лідскага раёна:

— На сваёй ВА3-2107 пачала ездзіць адразу, як толькі яе атрымала, — у 2004 годзе... Безумоўна, здараюцца паломкі. У такіх выпадках у першую чаргу звяртаюся па дапамогу да мужа, знаёмых ці суседзяў. Сама жанчына рамантаваць аўтамабіль не можа адназначна. Запярвіць яго палівам, бензінам — іншая справа, тут пытанні няма. Памыць машыну таксама можна. Дзе і які гэта раблю? Калі дома, з дапамогай шланга... Ну што тут скажаш?

Немалаважная роля ў рэалізацыі заяўляльна-нага прынцыпу «адно акно» ў рабоце філіяла належыць каардынатарам. Яны ажыццяўляюць узаемадзеянне паміж структурнымі падраздзяленнямі Маладзечанскага філіяла, рэгіструюць заявы грамадзян аб вырабе землеўпарадкавальных спраў і тэхнічных пашпартаў, кантралююць выкананне тэрмінаў вырабу дакументаў структурнымі падраздзяленнямі і перадаюць дакументы рэгістратарам нерухомасці для далейшай рэгістрацыі, кантралююць тэрміны вырабу дакументаў іншымі дзярж-органами і арганізацыямі.

Кіраванне чаргой на прыём да рэгістратараў нерухомасці ажыццяўляе электронная сістэма «АКІС». Побач з тэрміналом выдачы талонаў на прыём знаходзіцца працоўнае месца адміністратара, які тлумачыць грамадзянам, які карыстацца тэрміналом, а таксама дае тлумачэнні па іншых пытаннях.

— У нашым філіяле ёсць касына, дзе прымаецца плата за ўсе аказаныя філіялам паслугі. Час чакання на прыём да рэгістратара нерухомасці для грамадзян не перавышае 15 хвілін, для юрыдычных асоб — 30 хвілін, — падкрэсліў Уладзімір Васільевіч. — Мы яшчэ аказваем кансультацыі па пытаннях тэхнічнай інвентарызацыі, правяркі характарыстык, дзяржаўнай рэгістрацыі, пацвярджэння дагавораў і г.д. Аналагічныя функцыі выконваюць і нашы падвед-масыя бюра.

...І АЎТА

Ды мыццё — яшчэ палова бяды. А вась калі стар-шыня сельскага Савета, загрузаная праблемамі, са стосам папер, з думкамі пра тое, у які кабінет лепш забегчы, каб вырашыць свае пытанні, ды садзіцца за руль... Тут і да бяды недалёка, тым больш цяпер, калі галалёд ці дарогі занесены. Нядаўна сабралася на нараду ў раён, дык муж дарогу сваёй машынай загарадзіў: маўляў, нікуды не паедзеш, небяспечна! Але ж паехала...

Сур'ёзным паломкам у мяне, дзякуй богу, не зда-ралася, але я не зайздросчу сваім калегам, якія карыстаюцца старымі аўтамабілямі. Станцыя тэх-нічнага абслугоўвання знаходзіцца ў Лідзе, а гэта ад нас 50 кіламетраў. Калі што здарыцца з машынай, адразу думай: як яе туды зацягнуць? А зацягнуць — трэба пакідаць. Там спачатку вызначаць аб'ём рамонту, потым ты пералічыш па «безнале» гро-шы (без пералічэння ніхто за рамонт і брацца не будзе)...

На мой погляд, многіх праблем можна было б пазбегнуць пры наяўнасці вадзіцеля. Безумоўна, я

не маю на ўвазе персанальнага. Але тое ж сельгаспрадпрыемства, якое знаходзіцца на тэрыторыі сельсавета, магло б узяць у штат вадзіцеля, які дапамагаў бы і сельвыканкаму — хоць бы перыядычна рабіў дробны бягучы рамонт службовага аўтамабіля ды мыў яго.

Вы спытаеце: а што цяпер перашкаджае звяртацца па дапамогу да той жа гаспадаркі? Ды нічога — і дапамогуць без пытанняў. Але ж не будзеш надакучаць увесь час. Да таго ж, з людзьмі разлічвацца трэба... Вось так і круціцца — паміж СТА, гаспадаркай і суседзямі. Вельмі шкада працоўнага і асабістага часу, які на гэта расходзіцца.

Галіна АРАБЕЎ, старшыня Залескага сельскага Савета дэпутатаў Валожынска-га раёна:

— Нашаму ВА3-2107 у сакавіку споўніцца тры гады. Праблемы з ім здараюцца — ня-даўна вась тармазы сапсаваліся... Але не ўсё можна вырашыць праз станцыю тэхабслугоў-вання (хоць грошы на рамонт у наш бюджэт закладзены). Самыя блізка ад нас СТА знахо-дзяцца або ў Валожыне, або ў Мінску, так што па «дзробязь» мы туды і не звяртаемся — часу няма. Тое ж масла памяншае ці фільтры — іду да знаёмых, прашу дапамагчы ў прыватным парадку. Мыю машыну сама... Але нават не гэта непакоець. Галоўнае пытанне — бяспека пасажыраў. Кіроў аўтамабілем чатыры гады, але ўсё роўна хвалююся: я ж не прафесійны вадзіцель. Аглядаючы машыну раніцай, магу загорыць не заўважыць. А раптам нешта потым здарыцца з ёй ў дарозе? Баюся не за сябе, а за людзей — вазіць ці падвозіць іх даво-дзіцца пастаянна. Да райцэнтра, напрыклад, ехаць 56 кіламетраў, ды яшчэ па Гродзенскай трасе... Там актыўны рух, ідучы вялікі фуры. Зачастую — галалёд і дрэнная бачнасць. Гэта рызыкаўна.

Мяне задаволіла б, калі б нам выдзелілі хоць чвэрць стаўкі, якую можна было б вы-плаваць чалавеку (прафесійнаму кіроўцу) за выкананне пэўнай нагрукі... А так я ўвесь час адчуваю сябе камусьці абавязанай... Няўжо неўможа знайсці якое-небудзь вырашэнне гэтай праб-лемы? Яна ж непакоець многіх!

Святлана ЕРАФЕЕВА, старшыня Ліскаўскага сельскага Савета дэпутатаў Рэчыцкага раёна:

— Калі з машынай здараецца нешта сур'ёзнае, ганю яе на станцыю тэхабслугоўвання ў Рэчыцу. У такім выпадку шмат часу займае афармленне па-тэрбных заяў, папер, праплата праз казначэйства і г.д. Але, у асноўным, рамонтам займаецца муж. Калі ён казаў, што справіцца з непаладкамі сам, я не буду карыстацца паслугамі СТА.

Ну а калі раптам кола прабыло... Буду галасаваць на дарозе. Але тагока, дзякуй богу, яшчэ не здара-лася.

Дарэчы, вадзіць аўтамабіль я навучылася пасля таго, як стала старшыня сельскага Савета. Спачат-ку не хацела вучыцца, а цяпер нават удзячна, што ў свой час прымуціла. Раней жа абыходзіла ўсё «свае» вёскі пехам ці аб'езджала на халасінедзе. Цяпер пра той веласіпед і ўспамінаць не хочацца...

Наталля КАРПЕНКА.

ДЭБЮРАКРАТЫЗАЦЫЯ

«АДНО АКНО» ПА-МАЛАДЗЕЧАНСКУ

Пачынаючы з 1 снежня 2004 года, Маладзечанскі філіял РУП «Мінскае абласное агенства па дзяржаўнай рэгістрацыі і зямельным кадастры» працуе з заяўнікамі ў рэжыме «адно акно».

Не больш за 15 хвілін

— У склад нашага філіяла ўваходзяць тры бюро — Вілейскае, Мядзельскае, Валожынскае, а таксама аддзяленне ў Івянцы, — патлумачыў начальнік Маладзечанскага філіяла Уладзі-мір БАРЫСЕНКА. — Абслу-гоўваюць нашых кліентаў рэгістратары нерухомасці. Гэта спецыялісты з вышэй-шай юрыдычнай адукацыяй, якія папярэдне праходзяць абавязковую паўгадавую стажыроўку і атэстацыю ў навуцальных цэнтры пры Дзяржаўным інтэрнаце па маёмасці. Сёння толькі ў самім Ма-ладзечне ў нас працуе 16 рэгістратараў і 4 стажыстаў. У Вілейскім бюро — 6 рэгі-стратараў нерухомасці, у Ва-ложынскім — 4, у Мядзель-скім бюро — 2 рэгістратары і адзін стажор. У Івянцы (дзе ўсяго 7,5 тысячы насельніч-тва) працуюць два тэхнікі, якія запісваюць грамадзян на прыём, і ў адпаведнасці з графікам (тры разы на ме-сяц) туды выязджаюць рэгістратары з Валожы-на. Увесь наш калектыў — гэта 119 чалавек.

Як патлумачыў Уладзімір Васільевіч, грамадзя-не, якія звяртаюцца цяпер у філіял, павінны мець пры сабе мінімальны пакет дакументаў, устаноў-лены для адпаведнага выпадку заканадаўствам. Адначасова з падачай заявы аб дзяржаўнай рэ-гістрацыі рэгістратар нерухомасці можа прыняць заяву аб вырабе землеўпарадкавальнай справы, заяву аб выкананні работ па тэхнічнай інвентары-зацы з выбарам тэхнічнага пашпарта, заяву аб прадастаўленні інфармацыі з Адзінага дзяржаў-нага рэгістра нерухомай маёмасці. Заявы запэ-ўняюцца рэгістратарамі на электронным ношыбце ў прысутнасці грамадзяніна і прадастаўляюцца

яму для подпісу. Акрамя таго, рэгістратарам так-сама можа быць прынята заява на пацвярджэнне зделкі і складанне праекта дагавора (прадметам якога з'яўляецца нерухомая маёмасць), а таксама заява на ацэнку маёмасці.

Як правіла, па адным пытанні грамадзя-нін звяртаецца ў Маладзечанскі філіял толькі двойчы — падаць заяву і атрымаць гатовыя дакументы. Так, напрыклад, грамадзянін можа аформіць прадастаўлены яму зямельны ўчас-так, пачынаючы ад працэдур установаўлення межаў з афармленнем землеўпарадкавальнай справы і заканчваючы выдачай на рукі права-пацвярджальных дакументаў.

Немалаважная роля ў рэалізацыі заяўляль-нага прынцыпу «адно акно» ў рабоце філіяла належыць каардынатарам. Яны ажыццяўляюць узаемадзеянне паміж структурнымі падраздзя-леннямі Маладзечанскага філіяла, рэгіструюць заявы грамадзян аб вырабе землеўпарадкавальных спраў і тэхнічных пашпартаў, кантралююць выкананне тэр-мінаў вырабу дакументаў структурнымі падраздзялен-нямі і перадаюць дакументы рэгістратарам нерухомасці для далейшай рэгістрацыі, кантралююць тэрміны вырабу дакументаў іншымі дзярж-органами і арганізацыямі.

Кіраванне чаргой на прыём да рэгістратараў нерухомасці ажыццяўляе электронная сістэма «АКІС». Побач з тэрміналом выдачы талонаў на прыём знаходзіцца працоўнае месца адміністратара, які тлумачыць грамадзянам, які карыстацца тэрміналом, а таксама дае тлумачэнні па іншых пытаннях.

— У нашым філіяле ёсць касына, дзе прымаецца плата за ўсе аказаныя філіялам паслугі. Час чакання на прыём да рэгістратара нерухомасці для грамадзян не перавышае 15 хвілін, для юрыдычных асоб — 30 хвілін, — падкрэ-сліў Уладзімір Васільевіч. — Мы яшчэ аказваем кансультацыі па пытаннях тэхнічнай інвентарызацыі, правяркі характарыстык, дзяржаўнай рэгістрацыі, пацвярджэння дагавораў і г.д. Ана-лагічныя функцыі выконваюць і нашы падвед-масыя бюра.

Акрамя кіравання чаргой, у Маладзечан-скім філіяле асвоена аўтаматызаваная тэх-налогія прыёму кліентаў і выдачы гатовых даку-ментаў. Тут укаранёна спецыяльнае праграм-нае забеспячэнне. Яно ажыццяўляе вядзенне архіва і дазваляе спе-цыялісту, які праводзіць прыём кліентаў, запыт-ваць са свайго працоў-нага месца неабходныя справы з архіва, што значна скарачае час абслугоўвання кліента.

Праграмнае забеспя-чэнне «Прыём» дазволі-ла аўтаматызаваць улік заказаў на правядзенне землеўпарадкавальных работ і работ па тэхніч-най інвентарызацыі. З яго дапамогай ажыццяў-ляецца кантроль тэрмінаў іх выканання.

Не было і не трэба?

— Сёння на тэрыторыі нашага раёна разме-шчана 182 садаводчыя таварыствы, дзе каля 30 тысяч уладальнікаў. Тут у нас вялікі фронт работ, — кажа Уладзімір Барысенка. — Яшчэ, зразумела, не сезон, а вась вясной, летам і на пачатку восені ў нас гарачая пара. Людзі звяр-таюцца па рэгістрацыю зямельных участкаў са-даводчых таварыстваў, а таксама па тэхнічную інвентарызацыю садавога дома з яго далейшай рэгістрацыяй.

36 гаражных кааператываў — таксама нема-лы кавалак работы. Акрамя таго, у прыватным сектары горада месціцца 5080 асабістых пад-воркаў. Каля 80 працэнтаў домаўладанняў прай-шлі тэхнічную інвентарызацыю, іх гаспадары атрымалі пасведчанне аб дзяржрэгістрацыі.

А вась на тэрыторыі 15 сельсаветаў пакуль зарэгістравана толькі палова зямельных участ-каў і жылля.

— Мы працуем у цесным кантакце са стар-шынямі сельскіх Саветаў дэпутатаў. У будын-ках сельвыканкамаў размешчана ўся неаб-ходная інфармацыя аб парадку рэгістрацыі, аб кошыце нашых паслуг. Яна перыядычна абнаўляецца. Людзі больш маладыя або тыя ж дачкі ці члены гаражных кааператываў у

Адміністратар Ганна Юрэвіч.

гэтым плане больш «прасутуюць». А некато-рым пенсіянерам цяжка ўзяцьдоміць — навош-та на старасці гадоў афармляць дакументы на сваю хату і зямлю. «Не было ў мяне іх і не патрэбныя яны мне», «Гэта каштуе грошай, а ў мяне сіціла пенсія» і г.д. А потым у сва-ёй узнікаюць пытанні спадчыннасці. Калі, напрыклад, праваўладальнік нерухомасці па-мирае, а на яго жонку жыллё не аформлена, то права ўласнасці можа вызначыць толькі суд. Дакументы неабходны для таго, каб за-сцерагчы сябе ад магчымых непрыемнасцяў.

Акрамя таго, ніводную зделку (у тым ліку афармленне дарэння ці завяччання) немаг-чыма правесці без наяўнасці адпаведных да-кументаў на зямлю і дом.

Калі зямельны ўчастак быў выданы да 1999 года, то работа па вырабе землеўпарад-кавальнай справы выконваецца бясплатна. А вась за афармленне правапацвярджальных дакументаў на хату ў сельскай мясцовасці да-вядзецца заплаціць незалежна ад часу яе ўзвядзення. Кошт вырабу тэхпашпарта зале-жыць ад памеру дома (да 50 квадратных мет-раў — 118 300 рублёў, больш за 50 «квад-ратаў» — 169 400 рублёў, больш за 100 і да 250 «квадратаў» — 255 850 рублёў). Сёння ў ад-паведнасці з заканадаўствам неабходна мець правапацвярджальныя дакументы, падкрэсліў Уладзімір Барысенка.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

Вядомае назіранне, што здароўе даражэйшае за грошы, мае даволі канкрэтнае пацвярджэнне. Сапраўды, статыстыка сведчыць, што па выніках мінулага года Магілёўшчына была адным з рэгіёнаў краіны, дзе паказчыкі вытворчага траўматызму як з цяжкім, так і са смяротным зыходам працягвалі зніжацца. І тым не менш даводзіцца канстатаваць як факт: летась пры непасрэдным выкананні сваіх працоўных абавязкаў у валасці загінулі 23 і атры-малі сур'ёзныя знявечаныя 99 чалавек.

Чаму не варта эканоміць?

Спыненне вытворчасці, штрафныя санкцыі плюс значныя кам-пенсацыйныя выплаты — было падлічна, што ў сярэднім ня-шчаснае здарэнне са смяротным ці цяжкім зыходам абыходзіцца дзяржаве ў суму каля 160 тысяч еўра. Нездарма тэме вытворчага траўматызму надаецца ўсё больш увагі. І гаворка ідзе не толькі аб падрыхтоўцы спецыялістаў «памятак» па папярэджанні над-звычайных здарэнняў ці «разбіральніцтвах» з кіраўнікамі аргані-зацыі, якія дапускаюць сур'ёзныя парушэнні правілаў па ахове працы. Летась на Магілёўшчыне пайшлі крыху далей.

— Традыцыйна небяспечнай галіной застаецца будаўніцтва, таму з улікам гэтага было прынята наступнае рашэнне: у якас-ці эксперыменту аб'явіць кастрычнік месячнікам кантролю за сітуацыяй на будаўнічых пляцоўках, — распавядае начальнік Магілёўскага абласнога ўпраўлення Дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы Дзмітрый Калею. — Падчас акцыі спецыяльныя мабільныя групы праводзілі маніторынг бяспекі працы, шукалі па-рушэнні, давалі парады па іх выправленні. І гэта прынесла плён: на працягу кастрычніка ніводнага сур'ёзнага інцыдэнту ў будаў-ніцтве на тэрыторыі валасці не было. Таму падобная практыка працягваецца: у снежні месячнік бяспекі прайшоў у жыллёва-ка-мунальнай гаспадарцы, а на чэрзе — і іншыя галіны.

Апошнім часам адным з найбольш эфектыўных шляхоў па-пярэджання траўматызму ва ўсім свеце прызнаецца выяўленне і змяншэнне патэнцыяльных «фактараў рызыкі» на вытворчасці — інакш кажучы, стварэнне сістэм кіравання аховай працы. Такая работа вядзецца і на Магілёўшчыне. Сёння свае сістэмы кіравання тут маюць усе буйныя прадпрыемствы.

— Нялішне нагадаць, што Генеральнае пагадненне паміж урадам, прафсаюзамі і аб'яднаннімі наймальнікаў вызначае: у выпадку смерці на працоўным месцы члены сям'і пацярпелага павінны атрымаць не менш чым яго 12 сярэдніхмесячных зараб-ка, — працягвае Дзмітрый Калею. — А ў асобных выпадках гэтую «планку» ўздымаюць калектыўныя дагаворы. Паводле аднаго з калдагавораў смерць супрацоўніка фактычна абышлася арганізацыі ў 380 мільёнаў рублёў кампенсацыйных выплат. Вось чаму большасць кіраўнікоў лічыць: нейкім чынам «эканоміць» на бяспецы нельга. Праўда, такі пункт гледжання маюць далёка не паўсюль.

Грошы — гэта далёка не ўсё

Паводле патрабаванняў заканадаўства, пры колькасці работ-нікаў больш за 100 чалавек у вытворчай і больш за 200 чалавек у іншых галінах арганізацыя павінны мець свайго інжынера па тэхніцы бяспекі. Па сутнасці, гэтае патрабаванне выконваецца. Аднак калі-нікالی — чыста фармальна. Бо бывае, што на падрых-тоўку на інжынера па тэхніцы бяспекі накіроўваюцца эканамісты ці бухгалтары. Пры гэтым зразумела: разлічваць, што навесці парадка змога чалавек без спецыяльнай тэхнічнай адукацыі і ведання ўсіх вытворчых працэсаў, проста няўна.

— Недахоп сродкаў на абнаўленне машын і абсталявання — праблема вельмі сур'ёзная, у валасці выкарыстанне менавіта старой ці няспраўнай тэхнікі становіцца прычынай амаль кожна-га дзясятага сур'ёзнага няшчаснага здарэння на вытворчасці, — адзначае Дзмітрый Калею. — Аднак выклікае асаблівае занепакоенасць нават не гэта: зноў жа кожны дзясяты інцыдэнт тлумачыцца «праблемамі» ў інструктаванні і навучанні работнікаў, а кожны пяты — арганізацыі працы. Прычым каб правесці той жа інструктаж, праверку ведаў, дапусціць да працы работніка, які мае адпаведную кваліфікацыю, і праекантраліваць выкананне даручэнняў не трэба вялікіх грошай. Тут на першы план выходзіць абачлівасць кіраўнікоў ці службовых асоб арганізацыі. Але дзе-нідзе існуе праблема са звычайнай адказнасцю. Як вынік, мы маем сумныя прыклады: работнікі гінуць толькі з-за таго, што ніхто не адсочвае разгрузку вагона з калійнымі ўгнаеннямі; або людзі правальваюцца ў адуліну паміж бетоннымі плітамі, якую камусьці «забыліся» закрыць на будоўлі.

За сябе. І за калегу

Грэбаванне элементарнымі правіламі бяспекі можа пацягнуць даволі жорсткія санкцыі. Паводле Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях, канкрэтным службовым асобам пагражае штраф ад 10 да 50, а наймальнікам — да 300 базавых велічын. Прычым гэтыя меры дзейнічаюць — жадання заплошчваць во-чы на ахову працы становіцца ўсё менш. Разам з тым, заўважае Дзмітрый Калею, набывае вастрыно іншая тэма — парушэнні непасрэдна работнікаў. Невыкананне падарпелымі інструкцыі правілаў унутранага працоўнага распарадку, парушэнні пра-цоўнай дысцыпліны становіцца прычынамі кожнага шостага няшчаснага здарэння. Часам даходзіць да абсурду: людзі гінуць ці становіцца інвалідамі толькі таму, што не лічаць патрэбным карыстацца выддзенымі ім каскамі, ахоўнымі рамянямі і іншымі сродкамі індывідуальнай абароны.

— Балючы момант — п'янтва на працоўных месцах, — зна-чае Дзмітрый Калею. — Дзеся справядлівасці, апошнія меры па змаганні з некаторымі «традыцыямі» ўсё ж працуюць. Так, няліш-не нагадаць: цяпер за распіццё алкагольных напояў на працоўным месцы могуць не толькі звольніць, але і аштрафаваць на суму ад 1 да 10 базавых велічын. Апроч таго, у мінулым годзе змянілі-ся правілы расследавання няшчасных здарэнняў на працоўных месцах. Цяпер інцыдэнт, адзіны прычынай якога з'яўляецца ал-кагольнае ап'яненне або спажыванне наркатычных і псіхатропных рэчываў, прызнаецца невытворчым. І, адпаведна, сам пацярпелы і яго сям'я пазбаўляюцца права на ўсялякія кампенсацыі.

Яшчэ адна норма — патрабаванне вызначыць у лакальных актах арганізацыі умовы супрацоўніцтва работнікаў з наймальні-камі, і ў тым ліку патрабаванне паведамляць кіраўніцтва аб пару-шэннях тэхнікі бяспекі ці невыкарыстанні сродкаў індывідуальнай абароны калегамі па працы.

— На першы погляд, калегі могуць пакрыўдзіцца, скажаць, што іх проста «здэлі», — кажа Дзмітрый Калею. — Аднак сэнс тут у іншым. Своечасова звярнуць увагу на парушэнне — значыць папярэдыць трагедыю.

У некаторых арганізацыях рэгіёна тымі ж лакальнымі актамі прадугледжваецца магчымасць пазбаўлення прэмі

«АДНО АКНО» ПА-МАЛАДЗЕЧАНСКУ

Рэгістратар нерухомаści Вольга Разумава і выконваючы абавязкі загадчыка сектара рэгістрацыі нерухомаści Віталей Садурак.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

— Мы плённа супрацоўнічаем з нашай землеўпарадкавальнай службай. Землеўпарадочную справу фарміруе землеўпарадочны і перадае нам. Мы прыёмем справу да выканання, вызначым дату, каб чалавек быў на месцы, потым выязджаем, праводзім агляд і рыхтуем дакументы. Тут таксама задзейнічаны прынцып «аднаго акна». Кантактаванне з землеўпарадкавальнай службай адбываецца напярэма, без удзелу заяўніка. Калі чалавек прыйшоў на прыём да рэгістратара, а ў яго не хапае пэўных дакументаў, іх трэба запраسیць у землеўпарадочнай службы, у натарыяльнай канторы, у райвыканкаме і г.д. Гэта робіць рэгістратар. А раней чалавек сам хадзіў па кабінетах і інстанцыях.

Калі звярот не па адрасе

Да Укранення заўважанага прынцыпу «адно акно» скаргі

Прэзідэнта № 200а, Закон «Аб асновах адміністрацыйных працэдур», Пастанову Савета Міністраў № 1578, пастанову Дзяржаўнага камітэта па маёмасці № 63 і інш. Гэта не 2005 год, калі мы звярталіся ў іншыя дзяржаўныя органы, а нам гаварылі, што нарматыўная база не дазваляе ім прадастаўляць патрэбныя звесткі. Як правіла, на гэтым прынцып «аднаго акна» і спыняўся. Цяпер усё прасцей, хоць яшчэ і сёння галіновыя заканадаўчыя нормы не да канца ўзгоднены між сабой. З Украненням дзяржаўнай праграмы «Электронная Беларусь» інфармацыйныя базы розных дзяржаўных структур будуць уніфікаваныя.

Нам было б значна лягчэй працаваць, калі б грамадзяне дакладна ўсведамлялі мэту сваёй візіту да нас. Бываюць сітуацыі, калі чалавек

прыходзіць у наш філіял, каб аформіць купчую на аўтамабіль, паспрачацца з суседзямі за мяжу зямельных участкаў і г.д. Людзі не зусім дакладна разумеюць, што такое нерухома маёмасць і ў чым наша спецыялізацыя (мы толькі рэгіструючы орган). 15-20 працэнтаў наведвальнікаў — гэта тыя, хто звярнуўся не па адрасе. Нездарма ў нас на дошцы аб'яў змешчаны рэжым работы ўсіх спадарожных службаў (землеўпарадкавальнай, архітэктурнай, падатковай інспекцыі, міліцыі і інш.).

Каэфіцыент якасці

Сектар землеўпарадкавання ў Маладзечанскім філіяле быў утвораны ў 2005 годзе. Яго спецыялісты, акрамя іншага, выконваюць геадэзічныя фатаграфаванне для патрэб тэхнічнай інвентарызацыі.

— Мы адны з першых у рэспубліцы ўзялі на ўзбраенне спадарожнікавую сістэму gps, — патлумачыў **загадчык сектара Раман Жаўняровіч**, — і цяпер для геадэзічных работ задзейнічваем пастаянны стан-

Загадчык сектара землеўпарадкавання Раман Жаўняровіч і тэхнік сектара землеўпарадкавання Дзмітрый Паўловіч.

цыі gps Мінскага рэгіёна. У Беларусі гэта пілотны праект. Ён пакуль што створаны толькі ў Мінскай вобласці. Дзякуючы гэтай якасці работ і іх хуткасць павялічылася. Нашы спецыялісты пастаянна праходзяць курсы павышэння кваліфікацыі ў навучальным цэнтры па выкарыстанні спадарожнікавых сістэм.

— Мы надаём асабліва ўвагу павышэнню якасці паслуг, — падсумаваў кіраўнік філіяла. — Два разы на месяц правяраем выкананне работ з выездам «на месца», складаем табель уліку якасці, вызначаем каэфіцыент якасці правядзення работ. Гэта тычыцца ўсіх відаў паслуг. У сваёй працы імкнемся як мага лепш абслужыць кліента. У нас зручны час працы. Безумоўна, людзі прыходзяць розныя, часам трапляюцца і капрызныя, і неўраўнаважаныя, але наша задача як дзяржаўнай арганізацыі — праінфармаваць грамадзяніна па яго пытаннях і дзейнічаць заўсёды строга ў межах дзейнага заканадаўства.

Інга МІНДАЛЁВА.
Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.
Маладзечанскі раён.

ВІЦЕБСКАЯ АЛЬТЭРНАТЫВА

Дзе на камунальнай не скардзяцца?

Жыльцы пяці жылых дамоў у Віцебску на асабістым вопыце ўпэўніліся, што самыя розныя камунальныя пытанні можна вырашаць без асаблівых турбот. Па-ёўрапейску. Дзякуючы уласнай ініцыятыве яны стварылі асацыяцыю таварыстваў уласнікаў жылля.

Ак растлумачыў **Алег КРАУЧУК**, старшыня праўлення асацыяцыі таварыстваў уласнікаў «Віцебская альтэрнатыва», асацыяцыя аб'яднае пяць таварыстваў уласнікаў у абласным цэнтры. Цікава, што не ўсе дамы знаходзяцца побач, у адным мікрараёне.

Выгод для жылцоў у выніку стварэння асацыяцыі атрымаецца нямаля.

Напрыклад, можна будзе павысіць заробак спецыялістам, якія абслугоўваюць жылля дамоў, напрыклад, сантэхніку. Адпаведна, пры дастойнай заробку той жа сантэхнік зможа выканаць усё зарабі больш аператыўна і якасна. Па-другое, «Віцебская альтэрнатыва» дазволіць значна лягчэй вырашаць шмат камунальных пытанняў.

— У прыватнасці, купіць зварачны апарат для рамонту камунікацый, калі гэта спатрэбіцца. У адным асобна ўзятым доме таварыстваў уласнікаў зрабіць гэта праблематычна, — расказвае

Алег Краўчук. — А для пяці дамоў — гэта ўжо іншая справа. І трактар можна купіць, каб снег убіраць ля дамоў, і газонакасілку.

Мой суразмоўца адзначыў, што ў асацыяцыі працуе юрыст, які кансультуе жылцоў, вырашае іншыя пытанні дзейнасці таварыстваў. Наймаць юрыста для патрэб аднаго дома немагчыма згодна. Між тым, асацыяцыя — не камерцыйная арганізацыя. І жылцоў, якія жывуць у дамах, што уваходзяць у асацыяцыю, не плацяць за дзейнасць. Апошняя кіруюць «народная выбарнік» — старшыня таварыстваў уласнікаў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Производственное частное унитарное предприятие «Петра»

Учетный номер предприятия: УНП 101375179
Вид деятельности: розничная торговля, предоставление услуг по подключению к сети сотовой связи по договору поручения
Организационно-правовая форма: унитарное предприятие
Орган управления: юридическое лицо без ведомственной подчиненности
Единица измерения: млн руб.
Адрес: 220049, г. Минск, ул. Толбухина, 12а

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 01 января 2011 г.

АКТИВ	Код строки	На начало года	На конец отчетного периода	
1	2	3	4	
I. ВНЕОБОРОТНЫЕ АКТИВЫ				
Основные средства				
первоначальная стоимость	101	50	135	
амортизация	102	23	24	
остаточная стоимость	110	27	111	
Нематериальные активы				
первоначальная стоимость	111	-	-	
амортизация	112	-	-	
остаточная стоимость	120	-	-	
Доходные вложения в материальные ценности				
первоначальная стоимость	121	-	-	
амортизация	122	-	-	
остаточная стоимость	130	-	-	
Вложения во внеоборотные активы	140	8	12	
в том числе:				
незавершенное строительство	141	-	-	
Прочие внеоборотные активы	150	-	-	
ИТОГО по разделу I	190	35	123	
II. ОБОРОТНЫЕ АКТИВЫ				
Запасы и затраты	210	222	190	
в том числе:				
сырье, материалы и другие аналогичные активы	211	26	24	
животные на выращивании и откорме	212	-	-	
затраты в незавершенном производстве и полуфабрикаты	213	-	-	
расходы на реализацию готовой продукции и товаров для реализации	215	195	164	
товары отгруженные	216	-	-	
выполненные этапы по незавершенным работам	217	-	-	
расходы будущих периодов	218	1	2	
прочие запасы и затраты	219	-	-	
Налоги по приобретенным товарам, работам, услугам	220	55	37	
Дебиторская задолженность (платежи по которой ожидаются более, чем через 12 месяцев после отчетной даты)	230	-	-	
в том числе:				
покупателей и заказчиков	231	-	-	
прочая дебиторская задолженность	232	-	-	
Дебиторская задолженность (платежи по которой ожидаются в течение 12 месяцев после отчетной даты)	240	3	27	
в том числе:				
покупателей и заказчиков	241	-	-	
поставщиков и подрядчиков	242	-	4	
по налогам и сборам	243	3	2	
по расчетам с персоналом	244	-	-	
разных дебиторов	245	-	21	
прочая дебиторская задолженность	249	-	-	
Расчеты с учредителями	250	-	-	
в том числе:				
по вкладам в уставный фонд	251	-	-	
прочие	252	-	-	
Денежные средства	260	-	-	
в том числе:				
денежные средства на депозитных счетах	261	-	-	
Финансовые вложения	270	-	-	
Прочие оборотные активы	280	-	-	
ИТОГО по разделу II	290	280	254	
БАЛАНС (190+290)	300	315	377	
	Код строки	На начало года	На конец отчетного периода	
	1	2	3	4
III. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВЫ				
Уставный фонд	410	2	2	
Собственные акции (доли), выкупленные у акционеров (учредителей)	411	-	-	
Резервный фонд	420	-	-	
в том числе:				
резервные фонды, образованные в соответствии с законодательством	421	-	-	
резервные фонды, образованные в соответствии с учредительными документами	422	-	-	
Добавочный фонд	430	16	16	
Чистая прибыль (убыток) отчетного периода	440	-	77	
Нераспределенная (неиспользованная) прибыль (непокрытый убыток)	450	130	130	
Целевое финансирование	460	-	-	
Доходы будущих периодов	470	-	-	
ИТОГО по разделу III	490	148	225	
IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
Долгосрочные кредиты и займы	510	-	-	
Долгосрочные обязательства	520	-	-	
ИТОГО по разделу IV	590	-	-	
V. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
Краткосрочные кредиты и займы	610	68	61	
Кредиторская задолженность	620	99	91	
в том числе:				
перед поставщиками и подрядчиками	621	9	52	
перед покупателями и заказчиками	622	46	3	
по расчетам с персоналом по оплате труда	623	10	15	
по прочим расчетам с персоналом	624	5	-	
по налогам и сборам	625	27	18	
по социальному страхованию и обеспечению	626	2	3	
по лизинговым платежам	627	-	-	
перед прочими кредиторами	628	-	-	
Задолженность перед участниками (учредителями)	630	-	-	
в том числе:				
по выплате доходов, дивидендов	631	-	-	
прочая задолженность	632	-	-	
Резервы предстоящих расходов	640	-	-	
Прочие краткосрочные обязательства	650	-	-	
ИТОГО по разделу V	690	167	152	
БАЛАНС (490+590+690)	700	315	377	
Из строки 620:				
долгосрочная кредиторская задолженность	701	-	-	
краткосрочная кредиторская задолженность	702	99	91	

Активы и обязательства, учитываемые за балансом	Код строки	На начало года	На конец отчетного периода
1	2	3	4
Арендованные (в том числе полученные в пользование, лизинг) основные средства	001	-	-
Товарно-материальные ценности, принятые на ответственное хранение	002	-	-
Материалы, принятые в переработку	003	-	-
Товары, принятые на комиссию	004	-	-
Оборудование, принятое для монтажа	005	-	-
Бланки строгой отчетности	006	1	1
Списанная в убыток задолженность неплатежеспособных дебиторов	007	-	-
Обеспечения обязательств и платежей полученные	008	-	-
Обеспечения обязательств и платежей выданные	009	-	-
Амортизационный фонд воспроизводства основных средств	010	23	24
Основные средства, сданные в аренду (лизинг)	011	-	-
Нематериальные активы, полученные в пользование	012	-	-
Амортизационный фонд воспроизводства нематериальных активов	013	-	-
Потеря стоимости основных средств	014	-	-

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ с 1 января 2010 г. по 31 декабря 2010 г.

Наименование показателей	Код строки	За отчетный период	За аналогичный период прошлого года
1	2	3	4
I. ДОХОДЫ И РАСХОДЫ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ			
Выручка от реализации товаров, продукции, работ, услуг	010	1 073	1 080
Налоги и сборы, включаемые в выручку от реализации товаров, продукции, работ, услуг	011	179	173
Выручка от реализации товаров, продукции, работ, услуг (за вычетом налогов и сборов, включаемых в выручку) (010-011)	020	894	907
Справочно: из строки 010 сумма государственной поддержки (субсидий) на покрытие разницы в ценах и тарифах	021	-	-
Себестоимость реализованных товаров, продукции, работ, услуг	030	66	64
Валовая прибыль (020-021-030)	040	828	843
Управленческие расходы	050	-	-
Расходы на реализацию	060	698	810
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от реализации товаров, продукции, работ, услуг (020-030-050-060)	070	130	33
II. ОПЕРАЦИОННЫЕ ДОХОДЫ И РАСХОДЫ			
Операционные доходы	080	-	-
Налоги и сборы, включаемые в операционные доходы	081	-	-
Операционные доходы (за вычетом налогов и сборов, включаемых в операционные доходы) (080-081)	090	-	-
в том числе:			
проценты к получению	091	-	-
доходы от участия в создании (учредительстве) других организаций	092	-	-
доходы от операций с активами	093	-	-
прочие операционные доходы	099	-	-
Операционные расходы	100	-	-
в том числе:			
проценты к уплате	101	-	-
расходы от операций с активами	102	-	-
прочие операционные расходы	109	-	-
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от операционных доходов и расходов (090-100)	120	-	-
III. ВНЕОБЪЕДИНЕННЫЕ ДОХОДЫ И РАСХОДЫ			
Внеоперационные доходы	130	-	-
Налоги и сборы, включаемые во внеоперационные доходы	131	-	-
Внеоперационные доходы (за вычетом налогов и сборов, включаемых во внеоперационные доходы) (130-131)	140	-	-
Внеоперационные расходы	150	4	1
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от внеоперационных доходов и расходов (140-150)	160	-4	-1
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) (±070±120±160)	200	126	32
Расходы, не учитываемые при налогообложении	210	-	-
Доходы, не учитываемые при налогообложении	220	-	-
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) до налогообложения (±200±210-220)	240	126	32
Налог на прибыль	250	30	8
Прочие налоги, сборы из прибыли	260	3	1
Прочие расходы и платежи из прибыли	270	16	2
ЧИСТАЯ ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) (200-250-260-270)	300	77	21
Справочно (из строки 300): сумма предоставленной льготы по налогу на прибыль	310	-	-
Прибыль (убыток) на акцию	320	-	-
Количество прибыльных организаций	330	1	1
сумма прибыли		77	21
Количество убыточных организаций	340	0	0
сумма убытка		0	0

РАШИФРОВКА ОТДЕЛЬНЫХ ВНЕОБЪЕДИНЕННЫХ ДОХОДОВ И РАСХОДОВ

Показатель	код	За отчетный период		За аналогичный период предыдущего года		
		доход	расход	доход	расход	
наименование	1	2	3	4	5	6
Штрафы, пени и неустойки, признанные или по которым получены решения суда (арбитражного суда) об их взыскании	350	-	-	-	-	-
Прибыль (убыток) прошлых лет	360	-	-	-	-	-
Возмещение убытков, причиненных неисполнением или ненадлежащим исполнением обязательств	370	-	-	-	-	-
Курсовые разницы по операциям в иностранной валюте	380	-	-	-	-	-
Списание дебиторских и кредиторских задолженностей, по которым истек срок исковой давности	390	-	-	-	-	-
Прочие доходы и расходы	400	-	4	-	-	-
ИТОГО	500	-	4	-	-	-
Руководитель						О.Х. Альшафи
Главный бухгалтер						И.И. Прокопович
01 января 2011 г.						

КВАТЭРНАЕ ПЫТАННЕ

Без дазволу, без распрацоўкі праекта, але...

Леташняй восенню мы купілі кватэру ў доме старой пабудовы. Вясоной плануем зрабіць там рамонт з частковым пераўладкаваннем. Пытанне: якія віды работ можна выконваць без спецыяльнага дазволу выканкама.

Г. Б., г. Вілейка.

Парадак пераўладкавання і перапланіроўкі жылых памяшканняў у шматкватэрных жылых дамах уручваюцца спецыяльным Палажэннем (зацверджана пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 31 снежня 2006 г. № 1805, у якаве пастановай ад 20 кастрычніка 2010 г. № 1926 унесены шэраг значных змяненняў і дапаўненняў).

У прыватнасці, дапоўнены пералік работ, для правядзення якіх не патрабуецца дазвол мясцовага выканкама і распарадкача органа і распрацоўка пра

У АУТАШКОЛАХ — НЕДАБОР КУРСАНТАЎ

Як не памыліцца з выбарам педагогаў і інструктараў?

Алена АУЧЫННІКАВА

Змяншэнне колькасці ахвотных атрымаць вадзільскае пасведчанне імгненна адбілася на аўташколах: недахоп набору адчулі многія з іх, асабліва ў сталіцы. У канцы мінулага года ў Мінску закрыліся дзве аўташколы. Ці азначае гэта, што цяпер тым, хто хоча атрымаць пасведчанне кіроўцы, могуць дыктаваць свае умовы і разлічваць на зніжкі ці хоць бы магчымыя аплаты ў некалькі этапам, мы папрасілі расказаць намесніка дырэктара УП «Бетэхалд» Міхаіла СВІСТУНА.

— Міхаіл Сяргеевіч, чаму ў сталіцы зачыніліся дзве аўташколы?

— У Мінску дзве зачыніліся, а за год па краіне адкрылася 13. Так што падстаў для панікі няма. Але зараз сапраўды недахоп у наборы курсантаў. За мінулы год у Брэсцкай вобласці колькасць аўташкол скарацілася на 3, у Гомельскай — на 2, у Магілёўскай — на 1. За тое ў Віцебскай і Гродзенскай абласцях вырасла на 4, Мінскай — на 2, у Мінску — на 3. Калі на пачатку 2010 года ў нас было 480 аўташкол, то на пачатку 2011 года іх стала 493. Сапраўды, у Мінску зніклі дзве школы: адна з іх знаходзілася ў раёне камп’ютэра камбіната на вуліцы Маякоўскага, другая — на Захадзе. Яны нават не паведамілі аб закрыцці ў орган па сертыфікацыі, проста пакінулі рынак. Сёння ўсе аўташколы перажываюць не лепшыя часы па набору курсантаў. Але перад тым, як у 2008 годзе былі адпушчаны цэны на навучанне, крэйда гэтага рэгулявалі паставоў Саўміна, многія кіраўнікі аўташкол заахвочвалі: ідзце вучыцеся, бо хутка кошт паднімецца. Калі мы ў той час праводзілі агітпінг, прыйшлі да выносу, што вучыцца ішлі ўсе, каму трэба і каму не трэба. Гэта прасоўваецца і на лічбках. Калі ў 2003 годзе было падрыхтавана 108 тысяч кіроўцаў, то ў 2008 годзе — 152 тысячы, у 2009-м — 172. У 2010 годзе адбылося невялікае змяншэнне ахвотных стаць кіроўцамі. І калі ў пераходным квартале гэта было несапраўдна, то на выніках 9 месяцаў некаторыя аўташколы перажылі валькі абвал. Найбольш гэта адчулася ў Мінску, дзе колькасць кіроўцаў скарацілася на 13%, у тым ліку на найбольш распаўсюджаныя катэгорыі — на 14%. Калі за 9 месяцаў 2009 года было падрыхтавана 130 тысяч кіроўцаў, то за такі ж перыяд 2010-га — толькі 124 тысячы. За год лічба па недаборам складзе каля 20 працэнтаў. Самы вялікі спад адбыўся ў сталіцы: аўташколы неадналічкі чатыры тысяч курсантаў, калі параўноўваць з годам мінулым, але і такога напіву, які быў, асабліва ў 2008 годзе, у Мінску, не было ў іншых рэгіёнах.

— Але не ўсе аўташколы перажываюць крызіс, калі меркаваць па іх агрэсіўнай рэкламе. Некаторыя растуць і пашыраюцца — напрыклад, сталічная аўташкола «Пазведамасная ахова»...

— Тым, хто набраў тэрыторыю, прыйдзецца складанай за астатніх. Але тым у гэты перыяд раўнамерна, нельга пагнацца ўсё, што трапляецца. Я не буду называць аўташколы, але ёсць такія, дзе сярод 70 аўтамабіляў няма ніводнага ва ўласнасці школы — усё ў арэнды. Тое самае з класамі і аўтадромамі. Але, калі машына належыць інструктару, а не аўташколу, ён не зацікаўлены ў тым, каб яна ламалася. Навошта яму «даўбаць» з курсантам «эстакаду», реваць счале-ленне. Лепш адразу паехаць у горад па роўных дарогах. Навошта ездзіць па абмежаванай тэрыторыі, ламаць каробку перадач... Таму мы ўнеслі прапановы аб зменах і дадатках у дзейныя дакументы, якія зараз знаходзяцца на разглядзе ў Савета Міністраў. Там ёсць пункт, згодна з якім палова вучэбных аўтамабіляў павінна быць у аўташколе, а другая палова — у аўтадрома. Там ёсць пункт, згодна з якім палова вучэбных аўтамабіляў павінна быць у аўташколе, а другая палова — у аўтадрома. Там ёсць пункт, згодна з якім палова вучэбных аўтамабіляў павінна быць у аўташколе, а другая палова — у аўтадрома. Там ёсць пункт, згодна з якім палова вучэбных аўтамабіляў павінна быць у аўташколе, а другая палова — у аўтадрома.

— Міхаіл Сяргеевіч, у сённяшняй сітуацыі курсанты маюць якую-небудзь перавагу? Як паводзіць сябе аўташколы ва ўмовах абвостранай канкурэнцыі і барацьбы за слухачоў?

— Здарэцца, што і дэмпінгавы. Тры арганізацыі, якія маюць некалькі відаў дзейнасці, напрыклад, вышэй згаданыя перавозкі, маюць магчымасць выстаўляць кошт не 1 200 тысяч, а мільён, ці 900 тысяч. А спажыўцы могуць выбіраць, дзе танней.

— Як жадуць, першы блін (па тэме гандлёвага абслугоўвання) камію не аказваць. Прайшоў няшмат часу, а на прапанову ўвядзення гандлю і паслуг абслугоўвання амёркаваць працу крамаў, кіеўска, павільнаў, рынках (рэжым працы, культура абслугоўвання, асартымент тавараў, форма разліку) паступіў шэраг зацвярдзеных водгукаў, па некаторых з якіх ужо прымаюцца аператыўныя меры розгаўна.

— Вось што здаецца зусім не дробяным спраўжым у канкрэтных гандлёвых кропках, паслугамі якіх карыстаюцца.

— Хачу паскардзіцца на прадаўцаў, якія пачынаюць абвінавачваць ва ўсім смяротных грахах, калі не папярэдзіць загадаць аб аплаце карткай. Чаму нельга адразу аплаціць ёй пакупку? Стацкі трэба пярэдаць касыра, пакуль ён падлічыць на калькулятары, затым правіць па касе правядзе аплату карткай і толькі тады аддаць чэк і сваёе копіе ў асобную скрынку. Навошта столькі лішніх рухаў?!

— Управленне гандлю і паслуг абслугоўвання адказала, што «такія паводзіны касіраў з’яўляюцца парушэннем» і папрасіла паведаміць канкрэтны адрас, дзе гэта адбываецца. Паўна, для адпаведнай прафілактыкі. А яшчэ адно меркаванне («Па магазінах прыватнай формы ўласнасці вялікіх заўваг няма. А воль у крамах райспажывтаварства амаль заўсёды заліжальны тавар, некалькі разоў купляў прадукты з прэзэрмінаваным часам рэалізацыі») накіравана на разгляд абслугоўвальнага.

— Альбо такое пытанне: «Людзям, якія хоць бы раз пабывалі за мяжой, а тым больш замежным гасцям, цяжка прывыкаць да адсутнасці такой паслугі ў мясных аддзелах нашых харчовых крамаў, як нарэзка вырбаў. Здавалася б, банальна — пакраіць 100-200 грамаў каўбасы. Дык розальных машын няма. А ножамкам будзе неэстэтычна».

— «Я хачу «банальна накраіць сто-дзвесце грамаў каўбасы. І скуру яшчэ. Хоць бы ў вялікіх крамах. Толькі, па-мойму, нават у Мінску мала дзе сустраць такіх сэрвіс», — дадае іншы пакупнік.

— Сапраўды, чаму б гэтага не рабіць? Паўна, не самая складаная заданка ў XXI стагоддзі.

— Другую тэму для абмеркавання на сайце абслугоўвання пранавалі ўпраўленне аховы здароўя ў сапраўды і санітарная служба Гродзенскай вобласці — «Выкананне санітарных нормаў і правілаў». Праблема, як кажуць, на слыху, бо літаральна напярэдадні навагодніх свят у адным з гіпермаркетаў абласнога цэнтру санслужба прыпынула працу цэха па вытворчасці кулінарнай прадукцыі, дзе гандлявалі мисапрадукцыяй са скончаным тэрмінам прыгоднасці.

— Увогуле летася санслужба Гродзеншчыны на аб’ектах гандлю было забаравана 34245 кілаграмаў прадукцыі. У асноўным, гэта агародніна, напой, мясныя і кандытарскія вырбы, рыбапрадукты. За выяўлення парашэнні 2969 віноўных асоб аштрафаваны на суму больш за 214 мільянаў рублёў. А 312 чалавек адхілены ад працы з-за адсутнасці медыцынскага допуску і гігіенічнага навування. За неаднаразова парашэнні санітарных правілаў і нормаў накіравана 35 запытаў аб прыпыненні дзейнасці і пазбавленні ліцэнзіі.

— Зрэшты, санітарныя патрабаванні актуальныя не толькі для гандлю і грамадскага харчавання, але і для дашкольных і школьных устаноў, жылых, лячэбна-прафілактычных, бытавых пампашканьняў прадпрыемстваў і арганізацый, цырульняў... Ёсць заўвагі і прапановы? Спецыяльнае ўпраўленне аховы здароўя і санітарная служба абшчаюць дзейную рэакцыю. Хочанца спадзявацца, у рамках не разавай акцыі, а ў рэжыме пастаяннага кантакту са спажыўцамі тавараў і паслуг. Як і на іншых тэмах, што будучы абмяркуюцца з дапамогай інтэрнэту.

— Барыс ПРАКОПЧЫК.

— Сітуацыя

— Ці даставаць летас будавалася сацыяльнага жылля?

— Так. У 2010 годзе неабходна было пабудаваць 781 кватэру для сацыяльнага карыстання. Насамрэч было пабудавана 952 кватэры, або на 21,9 працэнта больш за план. Даволі актыўна ялося летас будаўніцтва жылля для шматдзетных сем’яў. Пры дапамозе заданні 3510 жылых пампашканьняў, фактычна было пабудавана 4553 кватэры і індывідуальныя дамы. Заданне выканана на 129,7 працэнта. Ажно на 63,8 працэнта перавыканана заданне па адсяленні жыхароў з аварыйных і старых дамоў. Неабходна было пабудавачь па гэтай лініі 599 жылых пампашканьняў, а па выніках года здарэнец ў эксплуатацыю апынуліся 981 жылы аб’ект.

— Па напрамку індывідуальнага будаўніцтва летася ў эксплуатацыю было здадзена 1 млн 939 тыс. квадратных метраў жылля. Увогуле на вёсцы і ў малых гарадах было пабудавана 2 млн 578 тыс. квадратных метраў жылля.

— Як быў кошт жылля для чаргавой лятасі і як ён змяніцца сёлета?

— У мінулым годзе сярэдні кошт квадратнага метра жылля для асоб з патрэбай у паліпашэнні жыллёвых умоў, якія будавалі кватэры

— Паўна, не самая складаная заданка ў XXI стагоддзі.

— Другую тэму для абмеркавання на сайце абслугоўвання пранавалі ўпраўленне аховы здароўя ў сапраўды і санітарная служба Гродзенскай вобласці — «Выкананне санітарных нормаў і правілаў». Праблема, як кажуць, на слыху, бо літаральна напярэдадні навагодніх свят у адным з гіпермаркетаў абласнога цэнтру санслужба прыпынула працу цэха па вытворчасці кулінарнай прадукцыі, дзе гандлявалі мисапрадукцыяй са скончаным тэрмінам прыгоднасці.

— Увогуле летася санслужба Гродзеншчыны на аб’ектах гандлю было забаравана 34245 кілаграмаў прадукцыі. У асноўным, гэта агародніна, напой, мясныя і кандытарскія вырбы, рыбапрадукты. За выяўлення парашэнні 2969 віноўных асоб аштрафаваны на суму больш за 214 мільянаў рублёў. А 312 чалавек адхілены ад працы з-за адсутнасці медыцынскага допуску і гігіенічнага навування. За неаднаразова парашэнні санітарных правілаў і нормаў накіравана 35 запытаў аб прыпыненні дзейнасці і пазбавленні ліцэнзіі.

— Зрэшты, санітарныя патрабаванні актуальныя не толькі для гандлю і грамадскага харчавання, але і для дашкольных і школьных устаноў, жылых, лячэбна-прафілактычных, бытавых пампашканьняў прадпрыемстваў і арганізацый, цырульняў... Ёсць заўвагі і прапановы? Спецыяльнае ўпраўленне аховы здароўя і санітарная служба абшчаюць дзейную рэакцыю. Хочанца спадзявацца, у рамках не разавай акцыі, а ў рэжыме пастаяннага кантакту са спажыўцамі тавараў і паслуг. Як і на іншых тэмах, што будучы абмяркуюцца з дапамогай інтэрнэту.

— Барыс ПРАКОПЧЫК.

— Сітуацыя

— Ці даставаць летас будавалася сацыяльнага жылля?

— Так. У 2010 годзе неабходна было пабудаваць 781 кватэру для сацыяльнага карыстання. Насамрэч было пабудавана 952 кватэры, або на 21,9 працэнта больш за план. Даволі актыўна ялося летас будаўніцтва жылля для шматдзетных сем’яў. Пры дапамозе заданні 3510 жылых пампашканьняў, фактычна было пабудавана 4553 кватэры і індывідуальныя дамы. Заданне выканана на 129,7 працэнта. Ажно на 63,8 працэнта перавыканана заданне па адсяленні жыхароў з аварыйных і старых дамоў. Неабходна было пабудавачь па гэтай лініі 599 жылых пампашканьняў, а па выніках года здарэнец ў эксплуатацыю апынуліся 981 жылы аб’ект.

— Па напрамку індывідуальнага будаўніцтва летася ў эксплуатацыю было здадзена 1 млн 939 тыс. квадратных метраў жылля. Увогуле на вёсцы і ў малых гарадах было пабудавана 2 млн 578 тыс. квадратных метраў жылля.

— Як быў кошт жылля для чаргавой лятасі і як ён змяніцца сёлета?

— У мінулым годзе сярэдні кошт квадратнага метра жылля для асоб з патрэбай у паліпашэнні жыллёвых умоў, якія будавалі кватэры

— Паўна, не самая складаная заданка ў XXI стагоддзі.

— Другую тэму для абмеркавання на сайце абслугоўвання пранавалі ўпраўленне аховы здароўя ў сапраўды і санітарная служба Гродзенскай вобласці — «Выкананне санітарных нормаў і правілаў». Праблема, як кажуць, на слыху, бо літаральна напярэдадні навагодніх свят у адным з гіпермаркетаў абласнога цэнтру санслужба прыпынула працу цэха па вытворчасці кулінарнай прадукцыі, дзе гандлявалі мисапрадукцыяй са скончаным тэрмінам прыгоднасці.

— Увогуле летася санслужба Гродзеншчыны на аб’ектах гандлю было забаравана 34245 кілаграмаў прадукцыі. У асноўным, гэта агародніна, напой, мясныя і кандытарскія вырбы, рыбапрадукты. За выяўлення парашэнні 2969 віноўных асоб аштрафаваны на суму больш за 214 мільянаў рублёў. А 312 чалавек адхілены ад працы з-за адсутнасці медыцынскага допуску і гігіенічнага навування. За неаднаразова парашэнні санітарных правілаў і нормаў накіравана 35 запытаў аб прыпыненні дзейнасці і пазбавленні ліцэнзіі.

— Зрэшты, санітарныя патрабаванні актуальныя не толькі для гандлю і грамадскага харчавання, але і для дашкольных і школьных устаноў, жылых, лячэбна-прафілактычных, бытавых пампашканьняў прадпрыемстваў і арганізацый, цырульняў... Ёсць заўвагі і прапановы? Спецыяльнае ўпраўленне аховы здароўя і санітарная служба абшчаюць дзейную рэакцыю. Хочанца спадзявацца, у рамках не разавай акцыі, а ў рэжыме пастаяннага кантакту са спажыўцамі тавараў і паслуг. Як і на іншых тэмах, што будучы абмяркуюцца з дапамогай інтэрнэту.

— Барыс ПРАКОПЧЫК.

— Сітуацыя

— Ці даставаць летас будавалася сацыяльнага жылля?

— Так. У 2010 годзе неабходна было пабудаваць 781 кватэру для сацыяльнага карыстання. Насамрэч было пабудавана 952 кватэры, або на 21,9 працэнта больш за план. Даволі актыўна ялося летас будаўніцтва жылля для шматдзетных сем’яў. Пры дапамозе заданні 3510 жылых пампашканьняў, фактычна было пабудавана 4553 кватэры і індывідуальныя дамы. Заданне выканана на 129,7 працэнта. Ажно на 63,8 працэнта перавыканана заданне па адсяленні жыхароў з аварыйных і старых дамоў. Неабходна было пабудавачь па гэтай лініі 599 жылых пампашканьняў, а па выніках года здарэнец ў эксплуатацыю апынуліся 981 жылы аб’ект.

— Па напрамку індывідуальнага будаўніцтва летася ў эксплуатацыю было здадзена 1 млн 939 тыс. квадратных метраў жылля. Увогуле на вёсцы і ў малых гарадах было пабудавана 2 млн 578 тыс. квадратных метраў жылля.

— Як быў кошт жылля для чаргавой лятасі і як ён змяніцца сёлета?

— У мінулым годзе сярэдні кошт квадратнага метра жылля для асоб з патрэбай у паліпашэнні жыллёвых умоў, якія будавалі кватэры

— Паўна, не самая складаная заданка ў XXI стагоддзі.

— Другую тэму для абмеркавання на сайце абслугоўвання пранавалі ўпраўленне аховы здароўя ў сапраўды і санітарная служба Гродзенскай вобласці — «Выкананне санітарных нормаў і правілаў». Праблема, як кажуць, на слыху, бо літаральна напярэдадні навагодніх свят у адным з гіпермаркетаў абласнога цэнтру санслужба прыпынула працу цэха па вытворчасці кулінарнай прадукцыі, дзе гандлявалі мисапрадукцыяй са скончаным тэрмінам прыгоднасці.

— Увогуле летася санслужба Гродзеншчыны на аб’ектах гандлю было забаравана 34245 кілаграмаў прадукцыі. У асноўным, гэта агародніна, напой, мясныя і кандытарскія вырбы, рыбапрадукты. За выяўлення парашэнні 2969 віноўных асоб аштрафаваны на суму больш за 214 мільянаў рублёў. А 312 чалавек адхілены ад працы з-за адсутнасці медыцынскага допуску і гігіенічнага навування. За неаднаразова парашэнні санітарных правілаў і нормаў накіравана 35 запытаў аб прыпыненні дзейнасці і пазбавленні ліцэнзіі.

— Зрэшты, санітарныя патрабаванні актуальныя не толькі для гандлю і грамадскага харчавання, але і для дашкольных і школьных устаноў, жылых, лячэбна-прафілактычных, бытавых пампашканьняў прадпрыемстваў і арганізацый, цырульняў... Ёсць заўвагі і прапановы? Спецыяльнае ўпраўленне аховы здароўя і санітарная служба абшчаюць дзейную рэакцыю. Хочанца спадзявацца, у рамках не разавай акцыі, а ў рэжыме пастаяннага кантакту са спажыўцамі тавараў і паслуг. Як і на іншых тэмах, што будучы абмяркуюцца з дапамогай інтэрнэту.

— Барыс ПРАКОПЧЫК.

— Сітуацыя

— Ці даставаць летас будавалася сацыяльнага жылля?

— Так. У 2010 годзе неабходна было пабудаваць 781 кватэру для сацыяльнага карыстання. Насамрэч было пабудавана 952 кватэры, або на 21,9 працэнта больш за план. Даволі актыўна ялося летас будаўніцтва жылля для шматдзетных сем’яў. Пры дапамозе заданні 3510 жылых пампашканьняў, фактычна было пабудавана 4553 кватэры і індывідуальныя дамы. Заданне выканана на 129,7 працэнта. Ажно на 63,8 працэнта перавыканана заданне па адсяленні жыхароў з аварыйных і старых дамоў. Неабходна было пабудавачь па гэтай лініі 599 жылых пампашканьняў, а па выніках года здарэнец ў эксплуатацыю апынуліся 981 жылы аб’ект.

— Па напрамку індывідуальнага будаўніцтва летася ў эксплуатацыю было здадзена 1 млн 939 тыс. квадратных метраў жылля. Увогуле на вёсцы і ў малых гарадах было пабудавана 2 млн 578 тыс. квадратных метраў жылля.

— Як быў кошт жылля для чаргавой лятасі і як ён змяніцца сёлета?

— У мінулым годзе сярэдні кошт квадратнага метра жылля для асоб з патрэбай у паліпашэнні жыллёвых умоў, якія будавалі кватэры

— Паўна, не самая складаная заданка ў XXI стагоддзі.

— Другую тэму для абмеркавання на сайце абслугоўвання пранавалі ўпраўленне аховы здароўя ў сапраўды і санітарная служба Гродзенскай вобласці — «Выкананне санітарных нормаў і правілаў». Праблема, як кажуць, на слыху, бо літаральна напярэдадні навагодніх свят у адным з гіпермаркетаў абласнога цэнтру санслужба прыпынула працу цэха па вытворчасці кулінарнай прадукцыі, дзе гандлявалі мисапрадукцыяй са скончаным тэрмінам прыгоднасці.

— Увогуле летася санслужба Гродзеншчыны на аб’ектах гандлю было забаравана 34245 кілаграмаў прадукцыі. У асноўным, гэта агародніна, напой, мясныя і кандытарскія вырбы, рыбапрадукты. За выяўлення парашэнні 2969 віноўных асоб аштрафаваны на суму больш за 214 мільянаў рублёў. А 312 чалавек адхілены ад працы з-за адсутнасці медыцынскага допуску і гігіенічнага навування. За неаднаразова парашэнні санітарных правілаў і нормаў накіравана 35 запытаў аб прыпыненні дзейнасці і пазбавленні ліцэнзіі.

— Зрэшты, санітарныя патрабаванні актуальныя не толькі для гандлю і грамадскага харчавання, але і для дашкольных і школьных устаноў, жылых, лячэбна-прафілактычных, бытавых пампашканьняў прадпрыемстваў і арганізацый, цырульняў... Ёсць заўвагі і прапановы? Спецыяльнае ўпраўленне аховы здароўя і санітарная служба абшчаюць дзейную рэакцыю. Хочанца спадзявацца, у рамках не разавай акцыі, а ў рэжыме пастаяннага кантакту са спажыўцамі тавараў і паслуг. Як і на іншых тэмах, што будучы абмяркуюцца з дапамогай інтэрнэту.

— Барыс ПРАКОПЧЫК.

— Сітуацыя

— Ці даставаць летас будавалася сацыяльнага жылля?

— Так. У 2010 годзе неабходна было пабудаваць 781 кватэру для сацыяльнага карыстання. Насамрэч было пабудавана 952 кватэры, або на 21,9 працэнта больш за план. Даволі актыўна ялося летас будаўніцтва жылля для шматдзетных сем’яў. Пры дапамозе заданні 3510 жылых пампашканьняў, фактычна было пабудавана 4553 кватэры і індывідуальныя дамы. Заданне выканана на 129,7 працэнта. Ажно на 63,8 працэнта перавыканана заданне па адсяленні жыхароў з аварыйных і старых дамоў. Неабходна было пабудавачь па гэтай лініі 599 жылых пампашканьняў, а па выніках года здарэнец ў эксплуатацыю апынуліся 981 жылы аб’ект.

— Па напрамку індывідуальнага будаўніцтва летася ў эксплуатацыю было здадзена 1 млн 939 тыс. квадратных метраў жылля. Увогуле на вёсцы і ў малых гарадах было пабудавана 2 млн 578 тыс. квадратных метраў жылля.

— Як быў кошт жылля для чаргавой лятасі і як ён змяніцца сёлета?

— У мінулым годзе сярэдні кошт квадратнага метра жылля для асоб з патрэбай у паліпашэнні жыллёвых умоў, якія будавалі кватэры

— Паўна, не самая складаная заданка ў XXI стагоддзі.

— Другую тэму для абмеркавання на сайце абслугоўвання пранавалі ўпраўленне аховы здароўя ў сапраўды і санітарная служба Гродзенскай вобласці — «Выкананне санітарных нормаў і правілаў». Праблема, як кажуць, на слыху, бо літаральна напярэдадні навагодніх свят у адным з гіпермаркетаў абласнога цэнтру санслужба прыпынула працу цэха па вытворчасці кулінарнай прадукцыі, дзе гандлявалі мисапрадукцыяй са скончаным тэрмінам прыгоднасці.

— Увогуле летася санслужба Гродзеншчыны на аб’ектах гандлю было забаравана 34245 кілаграмаў прадукцыі. У асноўным, гэта агародніна, напой, мясныя і кандытарскія вырбы, рыбапрадукты. За выяўлення парашэнні 2969 віноўных асоб аштрафаваны на суму больш за 214 мільянаў рублёў. А 312 чалавек адхілены ад працы з-за адсутнасці медыцынскага допуску і гігіенічнага навування. За неаднаразова парашэнні санітарных правілаў і нормаў накіравана 35 запытаў аб прыпыненні дзейнасці і пазбавленні ліцэнзіі.

— Зрэшты, санітарныя патрабаванні актуальныя не толькі для гандлю і грамадскага харчавання, але і для дашкольных і школьных устаноў, жылых, лячэбна-прафілактычных, бытавых пампашканьняў прадпрыемстваў і арганізацый, цырульняў... Ёсць заўвагі і прапановы? Спецыяльнае ўпраўленне аховы здароўя і санітарная служба абшчаюць дзейную рэакцыю. Хочанца спадзявацца, у рамках не разавай акцыі, а ў рэжыме пастаяннага кантакту са спажыўцамі тавараў і паслуг. Як і на іншых тэмах, што будучы абмяркуюцца з дапамогай інтэрнэту.

— Барыс ПРАКОПЧЫК.

— Сітуацыя

— Ці даставаць летас будавалася сацыяльнага жылля?

— Так. У 2010 годзе неабходна было пабудаваць 781 кватэру для сацыяльнага карыстання. Насамрэч было пабудавана 952 кватэры, або на 21,9 працэнта больш за план. Даволі актыўна ялося летас будаўніцтва жылля для шматдзетных сем’яў. Пры дапамозе заданні 3510 жылых пампашканьняў, фактычна было пабудавана 4553 кватэры і індывідуальныя дамы. Заданне выканана на 129,7 працэнта. Ажно на 63,8 працэнта перавыканана заданне па адсяленні жыхароў з аварыйных і старых дамоў. Неабходна было пабудавачь па гэтай лініі 599 жылых пампашканьняў, а па выніках года здарэнец ў эксплуатацыю апынуліся 981 жылы аб’ект.

— Па напрамку індывідуальнага будаўніцтва летася ў эксплуатацыю было здадзена 1 млн 939 тыс. квадратных метраў жылля. Увогуле на вёсцы і ў малых гарадах было пабудавана 2 млн 578 тыс. квадратных метраў жылля.

— Як быў кошт жылля для чаргавой лятасі і як ён змяніцца сёлета?

— У мінулым годзе сярэдні кошт квадратнага метра жылля для асоб з патрэбай у паліпашэнні жыллёвых умоў, якія будавалі кватэры

— Паўна, не самая складаная заданка ў XXI стагоддзі.

— Другую тэму для абмеркавання на сайце абслугоўвання пранавалі ўпраўленне аховы здароўя ў сапраўды і

Важкае слова Карлы

Цікавая перагісторыя з'яўлення дакладу. Штуршком для работы над ім стала кніга. Пра тое, што «Армія вызвалення Косава» і яе кіраўнікі маюць прамое дачыненне да гандлю «жывым таварам», збройі, паставак наркатыку ў велізарных аб'ёмах у Заходнюю Еўропу і нават донарскіх чалавечых органаў, было вядома шмат каму. Высокапастаўленаму чыноўніку Еўрапейскага саюза і ЗША заплюшчалі вочы на гэтую інфармацыю, стараліся яе не заўважаць. А прадстаўнікоў Сербіі не вельмі слухалі, бо тым, маўляў, былі зашкаўленія ў стэрэані адмоўнага іміджу бедных і свабодалюбовіх касавараў, якія мочна пацярпелі ад прыгнёту Бялград.

Але раптоўна грывнуў год у выглядзе кнігі знакамітай Карлы дэль Понты, якая на працягу васьмі гадоў працавала глагоўным пракурорам Міжнароднага трыбунала па былой Югаславіі. Яна з уласвай ёй дасціпнасцю выклала палітычныя факты і звесткі, што не толькі ў Еўропе узняўся вялікі скандал. І не дзіва. Кіюрыяста з сусветнай вядомасцю пад назвай «Пальяванне: я і ваенныя злачынцы» даволі падрабязна расказвала пра зверствы албанскіх баявоўку ў дачыненні мірнага сербскага насельніцтва. У свеце задзілае пытанне: як такое магло здарыцца? Тыму кніга стала падставай для пачатку гучнага міжнароднага расследавання. А яго, заўважаць, ініцыявала ў ПАСЕ расійская дэлегацыя, якая прапанавала падрыхтаваць спецыяльны даклад па ўзнятых Карлай дэль Понты пытаннях. На працягу двух гадоў вялася карпатлівая, складаная і небяспечная работа па аналізе вядомага аб'ёму дакументаў, крымінальнай інфармацыі, паказанняў ахвяр і сведкаў. Дарчы, частка іх, па разумных прычынах, пра якія можна здагадавацца, потым раптоўна міралі ці знікла.

Чорныя справы «Дрэнніцкай групы»

Адважны чалавек Дзік Марці (яму ўжо неаднаразова пагражалі) гаворыць, што ўсе факты і звесткі ў дакладзе пацвярджаліся сведкамі і дакументамі. У даследаванні няма

ніводнага галаслоўнага сцвярджэння. Як вынікам з дакладу, які быў агучаны 16 снежня 2010 года на пасяджэнні камісіі ПАСЕ па юрыдычных пытаннях, былі ўплывовы палывы камандзіры баявоўкі, а чяпер лідар Косава Хашым Тачы, у канцы 90-х гадоў узначыў злачынную арганізацыю «Дрэнніцкая група». Як і належыць мафіі, яна займалася заказнымі забойствамі, выкраданнем людзей, так бы мовіць, у медыцынска-гандлёвых мэтах.

Сярод пацярпелых былі не толькі сербы, але і грамадзяне Расіі, Малдавіі, Казахстана, Турцыі і іншых краін. Іх «падманым шляхам заманьвалі ў Косава, абцягалі запаліцы вялікія грошы за ныркы, а затым пасля аперацыі фактычна выкідавалі на вуліцу», пішучы аўтары дакладу. Невыпадкова яго асобны раздзел цалкам прысвечаны гандлю чалавечымі донарскімі органамі. Аказваецца, яшчэ ў 1999 годзе ў распрадэжні міжнародных арганізацый меліся звесткі аб выкраданні баявікам Хашыма Тачы 300 маладых касоўскіх сербаў. Іх перавезлі ў Албанію, дзе медыкі ў падпольных лабараторыях у знявольненых выдалі жыццёва важныя органы, якія затым былі прададзены ў клінікі Заходняй Еўропы, у прыватнасці, Германіі, а таксама Канады, Ізраіля.

Не будзем падрабязна пераказваць змест дакладу, адзначым толькі, што ад яго факталагічнага матэрыялу нармальных людзей ахоплівае жах і абурэнне. Арганізатарам жу-дасных злачынстваў з'яўляліся кіраўнікі «Арміі вызвалення Косава», якія зараз займаюць усе ключавыя пасады ў органах кіравання ўлады самаабвешчанай дзяржавы Косава, у прыватнасці, Хашым Тачы заняў пасаду прэм'ер-міністра. Яна адкрыла дадатковыя магчымасці для злачыннага бізнесу. У дакладзе прыводзяцца звесткі з паведамленняў агенцтва амерыканскай ФБР і разведвальных службаў заходніх краін. Паводле іх, усё апошняе дзесяцігоддзе Хашым Тачы цалкам кантралюе геранавы трафік у Еўропу.

Несакрытныя матэрыялы

Што самае цікавае і абуральнае ў дадзенай гісторыі? Па словах самога Дзіка Марці, гэта тое, што на працягу цялага дзесяцігоддзя факты крымінальнага гандлю чалавечы-

мі органамі ў Косава, большасці іншых крываваых злачынстваў на тэрыторыі краю былі вядомыя спецслужбам шэрагу еўрапейскіх дзяржаў, увогуле шматлікім людзям і арганізацыям. Ім таксама добра было вядома і тое, што за ўсім гэтым злом стаяць завадатары «Арміі вызвалення Косава» і асабіста «дзяржаўны» чалавек і «прыхільны еўрапейскіх дэмакратычных каштоўнасцях» Хашым Тачы. У дакладзе Дзіка Марці прасочваецца ўвесь незаконны ланцужок перапраўкі жы-хараў краін Усходняй Еўропы ў падпольныя клінікі, які быў наладжаны пад кіраўніцтвам Хашыма Тачы.

Аднак чамусьці за дзесяць гадоў ні ў каго з дасведчаных і з адваеднымі паўнамоцтвамі еўрапейскіх чыноўнікаў не ўзнікла ідэя правесці расследаванне гэтых фактаў. А тым часам баявікі Хашыма Тачы стварылі на тэрыторыі Косава атмасферу страху і тэару, якія прымушалі людзей трымаць рот на замку. Дзіку Марці і яго паліцэйкам прыйшлося прыкладзіць шмат намаганняў, каб сведкі злачынстваў перасталі маўчаць і пачалі даваць інфармацыю. І сёння ахова сведкаў, калі будзе прынятае рашэнне аб працягу расследавання, з'яўляецца надзвычай важнай умовай яго паспяховага правядзення. Бо ўжо страчана шмат сведкаў. Дарчы, па звестках таго ж Карлы дэль Понты, у Албаніі знаходзяцца масавыя пахаваныя ахвяр «Дрэнніцкай групы», якіх прымушова пазавілі пэўных органаў. Але асцымуцыя да сённяшняга дня не праводзілася — Албанія пярэчыць.

«Цяжкі падлетак»

Еўропы

Незразумелая любоў і павага чыноўнікаў Еўрасаюза да касавараў з крымінальнай біяграфіяй. Здавалася, пасля абнарадавання ў дакладзе жудасных фактаў, якія цалкам выкрываюць цяперашняе кіраўніцтва Косава, самы раз неадкладна распачаць непрадурзтае міжнароднае расследаванне. Гэта было б у лепшых еўрапейскіх традыцыях барацьбы за справядлівасць і чалавечую годнасць. Але Косаву чамусьці шмат што — як цяжкаму, але любімым падлетку даруецца, не заўважаюцца не тое што яго выбрыкі (маўляў, з узростам пройдзе), а самыя што ні ёсць цяжкія злачынствы. Па сутнасці, на тэрыторыі краю адбылося стварэнне мафіознага анклава з вельмі высокай ступенню карупцыі і арганізаванай злачыннасці. Эксперты па Балканах гавораць, што дзякуючы палітычнай, фінансавай і практычнай дапамозе ЗША і ЕС кіраўнікі Косава адчуваюць сабе недаўмыкальнымі і непадуднымі асобамі. Міх ініцыяваў, цікавая пазіцыя Хашыма Тачы і яго апекунку да дакладу: яны называюць яго атакай на ЗША і Еўрасоюз.

Больш за тое, Прышчына фактычна з дня абвешчання незалежнасці пачала падрыхтоўку да ўступлення ў Еўрасоюз. Хоць вельмі сумніюна, што Іспанія ці Кіпр прызначаюць Косава. Тады ім прыйдзеца прызначаць ад-

паведна незалежнасць Краіны баскаў і самаабвешчаную турэцкую рэспубліку Паўночны Кіпр. Тым не менш, Еўрасоюз робіць крокі насустрач касаварам: наўдана адмяніў візы ў краіны шэнгенскай зоны. Ужо многія з іх наведвалі прагнаў да далейшага крымінальнага засаўвання Еўропы касоўскіх албанцаў. Гэтым ільготнікам цяпер дастаткова мець пры сабе біяметрычныя пашпарты — і ўся Еўропа ў кішэн. А вось такі волны візавы рэжым расіянам, украінцам, беларусам пакуль і не кіраўні. Да іх ішчае стаўленне ў Бруселі. І хто ведае, можа, Косава кутчэй далучыцца да ЕС, чым Украіна, Грузія ці Малдова, якія даўно марыць пра гонар стаць членам аб'яднанай Еўропы. Скажаць, двойныя стандарты? Так. Але як без іх вялікай палітыкі! На тэрыторыі Косава размешчаны вайсковыя базы НАТО, краіў стаў пладцармам распаўсюджвання ўплыву блока на Балканы, лічачь эксперты.

А тым часам немцы ніяк не могуць дэпартаваць з краіны калі 14 тысяч касоўскіх бежанцаў, з якіх 10 тысяч — цыгане. На погляд улады Германіі, у Косава за апошнія гады значна знізіўся ўзровень канфліктаў, што стварае магчымасці вяртання бежанцаў на этнічную радзіму. Але тым туды не вельмі спяшаюцца, наглядзячы на істотную матэрыяльную падтрымку патэнцыйным перасяленцам з боку ўрада ФРГ.

Сербія за працяг расследавання

Вось што гаворыць першы саветнік палітоўства Сербіі ў Беларусі Уласцімір Джурычын з нагоды скандалнага дакладу, які выклікаў вялікі рэзананс у свеце. Сербія, па яго словах, стаючына ацінара работу групы экспертаў пад кіраўніцтвам Дзіка Марці і настойвае на тым, каб кожны факт, выкладзены ў дакладзе, быў расследаваны. Суусветная супольнасць павінна ведаць усю праўду аб злачынствах супраць чалавечнасці на тэрыторыі Косава і Метохія, а злачынцаў трэба караць. Прычым незалежна ад іх нацыянальнай прыналежнасці. Справядліваасці і праўды чакаюць іх ахвяры і блізкія, гаворыць Уласцімір Джурычын. Толькі такім чынам можна будзе ў будучыні прымырыць народы, якія жывуць у Косава і Метохія.

На погляд Сербіі, расследаванне належыць весці пад эгідай і пры актыўным удзеле структур Еўрапейскага саюза, ААН і Міжнароднага трыбунала па былой Югаславіі. Сербія таксама будзе настойваць на прыняцці рэзалюцыі Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы і сербскай папраўкі па Косава, згодна з якімі ўсе іх рэкамэндацыі павінны быць абавязковымі для ўсіх членаў Еўрапейскага саюза. З іншага боку, Сербія гатовая да дыялогу паміж Бялградом і Прышчынай, але патрабуе міжнароднай прысутнасці ў Косава для абароны сербскага насельніцтва і іх культурных помнікаў.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

ЛЕГКАВУШКА ПАДЫЛА ТРАКТАР

МТЗ пасля сутыкнення «стаў на дыбы», у выніку чаго кіроўца трактара выпіаў з кабіны праз задняе ветравое шкло.

Як паведаміла карэспанданту «Звязды» старшы інспектар па АГТЦ і прапагандзе аддзела ДАІ Першамайскага РУУС Аксана Міхедка, здарэнне было зафіксавана днём на другім кіламетры Мінскай каль-

цавой дарогі. Кіроўца аўтамабіля «Пежо» з другой паласы МКАД перастроіваўся на першую і «зачапіў» трактар: пасля удару апошняя машына з'ехала ў кювет. У гэтым ДТЗ пацярпелі толькі кіроўца трактара, які, паводле папярэдніх звестак, атрымаў чэрпагнамагзавую траўму лёгкай ступені.

Ігар ГРЫШЫН.

Страховыя палісы ЗАСО «Белнефестрах» па абавязковым страхаванню грамадскай адветнасці владальцаў транспартных сродкаў на тэрыторыі РБ серыя АЖ № 9533124, 9533125, 6162225, 9523182, 9523183, 6099881, 6162674, 6162675, 6162676, 6162677, 6040122, 9367549, 9367960, 9422731, 6104067, 6162627, 6136270, 9333161, 9367540, 9523225, 6081148, 9367639, 9367650, 9367663, 6128100, 9432851, 9432852, 9432877, 9533355, серыя ВС № 2083164, 2083168, 2101007, 2101019. Карта міжнароднага автотранспартнага страхавання серыя В/073 № 3221422, 3257951, 3262435, 3262450, 3792312, 3262401, 3262505; квітанцыі о прыёме налічных дзенных сродств форма 1-СУ серыя КС № 535512, 535522, 576588, 99540, 106898, 106904, 517302, 517269, 576806, 535333, 579306, 517694, 517695 **счытаць недействительными.**

Васіль СЁМУХА:

«М'ЯНЕ ЎРАТАВАЎ КАРАТКЕВІЧ»

Васіль Сёмуха — адзін з самых выбітных беларускіх перакладчыкаў — адзначае 75-годдзе. Дакладней, не адзначае, бо не любіць ўласнага дня нараджэння, не ўважае яго за свята. Мы гутарылі з Васілём Сёмухам напярэдадні. Гэта не была гутарка да дня нараджэння, спадар Васіль проста адказаў на пытанні пра сваё жыццё. Першая частка — пра дзяцінства і асабістае — выйшла ўчора. Сёння друкуем заканчэнне гутаркі.

«Мой найлепшы пераклад — латышская пэтка Візма Бэлшавіца»
— *Шырокаму чытачу Васіль Сёмуха вядомы найперш яго пераклады чыкі Бібліі і «Фауста». Потым ужо ідуць Шылер, Гейнэ, Ман, Гофман, Грэмельсгаўзен, Ніцше, Брэхт, Гёсе, Рыльке, Зюскінд, Міцкевіч, Славацкі, Тувім, Сыракомля, Райніс, Чакс...* А што вы самі лічыце сваім галоўным перакладам?

— Гэта невялікі зборнічак паэзіі Візмы Бэлшавіцы, латышскай пэткі, маёй сучасніцы. Практычна равенціцы — яна з 1931 года, а з 1936, розніца невялікая, гэта мае пакаленне. Я з вялікай любоўю яе перакладаў і з ёю кансультваўся. У мяне захоўваецца 73 лісты ад яе... Гаты пераклад беларусы не заўважылі. Беларусы — людзі іншай ментальнасці. А яна — латышская інтэлігентка. Латышы жылі ў Савецкім Саюзе, ненавідзілі гэты саюз. І яна, яе паэзія мне паказвала, чаму і за што. Тое самае было і ў мяне, гэта самае адчуваў і я. У нас было поўнае ўзаемаруменне.

— *Але ж у вас гэта была пасійная нянавісць, вы не былі дысідэнтам?*

— Не быў. Але я стараўся, наколькі можна, быць незалежным, ніколі не быў ні ў якіх партыях. Праўда, быў у піянерах, у камсамолу. Тады я быў малы і дурны — а цяпер я стары і дурны (*усміхаецца*). Візма перадала ў свае вершкі дух гэтага інтэлігентнага супраціўлення.

— *Біблію вы перакладлі 14 гадоў. Нягледзячы на гэта зборнічак паэзіі пераажыў, перажывіў такую працу?*

— Пераажыў. Бо я Біблію перакладаў для людзей, а Візмі — для сабе. Я хацеў, каб Біблію чыталі беларусы. Бо беларусы не хочучь па-беларуску чытаць, ім рускую падавай. Аднак я разумее, што синадальны пераклад пачаў састарэў!
— *«Жэ всі на небесі» — нічога не зразумее! А ваша Біблія чытаецца як захалпальная кніга! Аднак ці не думаеце вы, што мэта синадальнага перакладу — каб былі «прыдыханне ад неразумення»?*

— Мая цётка Ганна так і малілася: «Ойча наш, ежу хці на небесі... Хлеб наш насучашы да нас есці...» Я пытаўся: «Цётка, што ты мелеш?». І чую: «Так трэба!» Яны па-свойму разумелі — трэба, каб есці было! А тое неразуменне, за якое ўчаліся руская царква — яна хоча быць пасярэднікам між чалавечым і Богам. На тварях некаторых святароў так і чытаецца: «Я табе рэдству, што гэта такое». А ты адкаж, вядуць, ты што, Бога бачыў? Паслухайце гэтых царкоўнікаў: яны ж усё ведаюць, што Богу наум!

Васіль Сёмуха — адзін з самых вядомых і пажаваных беларускіх перакладчыкаў.

«Мой пераклад Бібліі не прызнаюць, але карыстаюцца ім!»
— *Вам закідалі тое, што Біблію павінен перакладаць святар, манах, а не вы, філолаг. Ваш пераклад можна назваць рэлігійным?*

— Безумоўна! А Скарына — ягоны пераклад рэлігійны ці не? Ён не быў святаром ці манахам. Гэта пытанне я задаваў кіраўнікам нашай праваслаўнай царквы. Адказваюць: «Мы шануем гэта, гэта вялікі культурны ўнёсак». Але яны яго не прызнаюць, бо гэта перакладаў не манах, не царкоўнік.

— *І вы ж ведалі ў пачатку працы, што будучыя праблемы з прызнаннем перакладу?*

— Мне гэты пераклад замовіў у свой час уладка Філарэт. Пачатак 1990-х, прыйшла незалежнасць, пачалася беларусізацыя — і царква захачала мець Біблію па-беларуску. Стварылі Бібліюную камісію, запрасілі мяне, я згадзіўся. Ім быў патрэбен філолаг, перакладчык. Што можа непісьменны манах перакласці? Маліся не маліся — калі ты не філолаг, нічога не будзе. Светлай памяці ксёндз Чарняўскі з Вішнева пад Валожынам перакладаў Біблію. І маліўся, і пасіў — але яго пераклад недасканалы... Бо ён ведаў мову сваёй Валожыншчыны, як я — сваёй Смаляцінчы.

— *Аднак ягоны пераклад прызнаюць больш шырока.*

— Прызнаюць ягоны, а карыстаюцца маім! Я воль шукаў набажэнствы на адны Каледы, на другія. І праваслаўны, і каталікі карыстаюцца маім перакладам! Толькі змяняюць «Ісуса» на «Езуса», «Гасподзь» на «Пан» і гэтак далей. Адаптуюць кожны сам сабе. Але я бяру ў рукі Біблію — і бачу, што гэта мой пераклад!... Тады, калі была створана Бібліяная камісія, найперш я пераклаў Евангелію ад Мацвея. Камісія прымала пераклад — галасавалі. Сталі галасавачь, як перакласці «благодать». У мяне перакладзена «мілата Божая», «благо» — гэта па-нашаму бяда, зло. А «мілата» — Бог любіць усіх! «Благодать»

— гэта «даць дабро». А што такое дабро? Я задаваў гэтак пытанне многім святарам. І ў кожнага быў свой «спіс дабра», якое дае Бог. У выніку яны там нешта галасавалі, прынялі Мацвея ў сваёй рэдакцыі, змянілі многія словы і выдалі кнігу, нават не пазначыўшы мае прозвішча. Каму толькі ні падзякавалі — здаецца, нават прыбіраўшы чымка карлявога друку. Толькі ніводнага слова не знайшоўся пазначыць, што гэта перакладаў Сёмуха. Я зразумеў, што так працаваць нельга, што і без іх упраўляю — тым больш, ужо ўвайшоў, уцягнуўся ў працу... У выніку мой пераклад прынялі на службу таксама беларускія ўніты. Падтрымалі пратэстанты. А нашыя каталікі не могуць яго прыняць, бо я праваслаўны. Але карыстаюцца — я гэта ведаю.

«На допыце Караткевіч уратаваў мяне, адвёўшы падазрэннае...»
— *Давайце вернемся ў ранейшы за пераклад Бібліі час, калі вас выгналі з выдавецтва. Што там было за падзеі?*

— Яны былі вельмі складаныя, я пра гэта ніколі не казаў і зараз падрабязна казаць не хачу. Тады за мяне ўзлося маскоўскае КДБ, калі я быў ішча студэнтам старэйшых курсаў (рамаан-германскае аддзяленне філфака МДУ, — Аўт.). Я ім, аказваецца, падыходзіў па іх параметрах — сцірата, якога дзяржава выцясавала, вылізала, у людзі вывелла. І я павінен дзяржаве быць удзячны ў такой форме: мусіць сачыць за студэнтам. Я адмовіўся ў тэрайбусе са Сцяпанам Міско. Ён пачуў, што я размаўляю па-беларуску — і падшоў. Высветлілася, што мы аднадумцы.

«Калі звольнілі з выдавецтва — два гады працаваў на трактарным заводзе»
— *Калі вас звольнілі з выдавецтва, вы пайшлі працаваць на трактарны завод?*

— Так, працаваў там два гады ў сектары інфармацыі, перакладаў з нямецкай мовы тэхнічную дакументацыю. Паралельна выкладаў нямецкую мову ў школе — у востемдзесят восьмай, у трынаццатай, у сотай.
— *А чаму вас ўзялі на працу на завод ды ў школу, калі перад тым публічна цкавалі?*

— У тым і рэч, што асабіста мяне не цкавалі — дзякуючы Караткевічу ды іншым хлопцам, якія адваялі ад мяне падазрэннае. Таму мяне — каб перастрахавацца — выгналі з выдавецтва, але ўказанна не браць на працу, відаць, не было, таму я і змог уладкавацца. Потым мяне

Візма Бэлшавіца (1931-2005)
пераклады Васіля Сёмухі

Майму харошаму
Ты добры і, дзе я была, — ня спытаеш. Глядзі, наш малюе малыш, і чалавек у яго большы за дом. І кветкі была я, ты знаеш. Чым з кветкай зрадналася, знаеш. Глядзі, наш малюе малыш. І большая кветка за дом.

Іду я дамоў, ты насустрач... Але Ты — большы за дом. І кветкі стаяць на маім сталі, Большыя кветкі за дом.

Чорная пара
Яна зельны ялчэ, толькі лёгка здогадзі і прадчуванне: Неўзабаве зялёная замечь аб'ега Гонкі бярэзнік. Сарамліваець паўночнай любові ў гэтых бярэзах веснік. Пачакае. Спатоілі сэрца спакоем. Затаім дыханне.

На бачынь, на слухачь бярэзавых пушчышканяў. Ячэч немасць між енкам савіным і жураўкоўкай жалейкай. Ячэ зельны глухач між бельмі і зелянкава-клейкай. Ячэ зельны ялчэ, толькі лёгка здогадзі і прадчуванне.

зноў прынялі ў выдавецтва — у выніку я працаваў там агулам 40 гадоў. І за гэты час не выслужыўшы вышэй за рэдактара. Гэта было мая мажжа. Памятаецца анекдот — што Карл Маркс эканаміст, а цётка Роза вышэй — яна старшы эканаміст. Так і я — быў старшым рэдактарам у выдавецтве. Пасля, калі памёр Рабкевіч, мяне прызначылі на яго пасаду, загадчыкам рэдакцыі перакладаў у выдавецтве «Мастацкая літаратура».

— *Не прымаў цяпер, што ўсё жыццё былі на нізкай пасадзе, не былі вялікім начальнікам?*

— Мяне гэта ніколі не бянтэжыла, бо я ўсё жыццё працаваў не на пасадах, а працаваў перакладчыкам. Я быў у сферы свайго інтэрэсу — рабіў тое, што люблю.

— *Як вам было рэдагаваць свайго сябра Караткевіча — агоня ўласныя тэксты і пераклады?*

— Я пакідаў апошняе слова за аўтарам. Мая справа была паказачы і даказаць, што гэта кепска. І Караткевіч гэта выдатна разумее — калі я даваў лепшы варыянт, ён яго прымаў.

— *Аднак вы прыгадалі, што Караткевіч быў змаціўны, што тычылася рэдактуры.*

— Эмацыяны! Ён мог сказаць: пасадыце гэтага Сёмуху на прылечак ракам і ўстаўце яму трубкачай і с...ку янончу рэдактуру. Але гэта — імпульс! На другі дзень мы ўжо ў абдымку рагочам!

— *Як сталася, што Караткевіч стаў хросным бацькам вашай дачкі Алесі?*

— Я проста прапанаваў яму — і ён адказаў згадзіўся. Алеся ганарыцца гэтым! Сам хрост быў асабісты. Час быў такі, што ў царкву не панёсць хрысціць дзіця. Божа барані! Дзіця мае хрысцілі ў Пружанай і запісалі хросным бацькам Валодзе Караткевічу, хоць на рукаў яго кватэры традыў зусім іншы чалавек, муж маёй племнічцы.

«У Нямецчыне быў адзін раз у жыцці, хоць усё жыццё перакладаю з нямецкай мовы»
— *Я ведаю, што хоць вы ўсё жыццё перакладаеце з нямецкай мовы, але былі ў Нямецчыне толькі адзін раз.*

— Бо мяне не выпускалі. Гэта было тайнае, ціхае цкаванне.

— *А за тое, што перакладаеце з нямецкай, не цкавалі?*

— Не, адно пусцілі пагалоску: а чаго гэта ўсе немцы, якіх

Беларус выйграў 902 мільёны рублёў

Ітакое бывае!

Фартуна ўсімхінулася гульцу, які ў адным тыражы гульні «КЕНО» зрабіў 9 ставак з аднолькавымі лічбамі...

Як паведаміла карэспанданту «Звязды» кіраўнік групы інфармацыйнай падтрымкі ЗАТ «Спорт-парі» Юлія Баранава, уладальнікам багацця стане жыхар Ліды, які зрабіў свае стаўкі на тэрмінале «Спорт-парі» ў родным горадзе. Наогул, гэты выпадак унікальны, бо стратэгія гульні, якую выбраў шчаслівыч, неверагодная. Як выявілася, гулец зрабіў на адзін тыраж адрозу 9 ставак з аднолькавымі лічбамі, і кожная з іх аказалася ўдалай!

прывнесла беларусу па 100 мільёнаў рублёў. Між іншым, у гульца былі ўсе шанцы пабагацець адрозу на мільярд, калі б ён у 10 стаўцы прытрымліваўся той жа стратэгіі: у адрозненне ад папярэдніх ставак, у ёй лічбаны змяніў адну лічбу. Тым не менш, і гэтая стаўка «страл

БРЭД ПІТ — СЫН АЛЬГЕРДА?

Нашыя славетыя продкі ў гісторыі і гламуры

Фотартрэт сына князя Альгерда, які выканаў Алег Белавусаў нагадае галівудскага акцёра Брэда Піта. Ну і няхай сабе! Гісторыя можа не толькі пакрывацца тоўшчай пылу-забыцця, але і ззяць, уасобіўшыся ў творчасці мастацтва. Днямі выстава «Радавод», сярэд якіх ёсць і гэты неадназначны партрэт, адчынілася ў нявіскай мастацкай галерэі.

З вяснян фотаздымкаў на наведніку пазаіраць памаладзель Вітаўт, мужы Андрэй Полацкі, вытанчаная Барбара Радзівіл, нафарбаваная Соф'я Гальшанская, а таксама Леў Сапэга, Давыд Гарадзенскі, Франціск Скарына з жонкай.

Задума фотамаста адмыслова — узнавіць вобразы славетых гістарычных асобаў у сучаснасці, надаўшы ім рэальныя абрысы. Па дапамогу ён звярнуўся да клубы гістарычнай рэканструкцыі, што займаюцца аднаўленнем рамбстваў, строяў, даспехаў і прадметаў побыту: «Старая вежа» і «Грыдні Мсціслава Глебавіча» з Гомеля, «Князь Гур» з Мінска.

На фотаработах Белавусава — не толькі славетыя асобы. Ёсць тут і прадстаўнікі іншых саслоўяў Вялікага Княства. На партрэтах можна ўбачыць гараджанку з гаршчочкам мёду, падчапківа, выпівоху з карчымы, гульцоў

падбівае іх на пачуцці, і толькі пасля гэтага пачынае фатаграфаванне. Тое, што выстава адкрываецца ў Нясвіжы — культурнай сталіцы Беларусі — таксама правакацыя на эмоцыі.

Алег Белавусаў звярнуўся да беларусаў з такой прапановай: усім пайсці да сваіх родных бабур, дзядуль, распытаць іх, запісаць тое, што яны будуць гаварыць, пафатаграфаванне. Папрасіць у іх старыя лісты, сшыткі, бо гэта надзвычай займальна. Нават калі такія звесткі не будуць цікавымі сёння, рана ці позна інтарэс прагнецца, і тады гэтыя, на той час ужо «дакументы», будуць вельмі дарэчы.

«Радавод», які стварае Алег Белавусаў, будзе мець працяг. Планаўца выхад фотальбома, экспанаванне выстаў у іншых гарадах.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

АРГТЭХНІКА ДЛЯ ХОСПІСА

Камп'ютар, прынтэр і іншыя прылады для кабінета палітычнай дапамогі хворым дзецям у Гомелі купілі супрацоўнікі ўпраўлення КДБ Рэспублікі Беларусь па Гомельскай вобласці.

Тэхніка будзе выкарыстоўвацца валанцёрна для стварэння неабходнай базы звестак, сістэмы маніторынгу стану пацыентаў, забеспячэння сям'і неабходнай літаратуры па доглядзе за дзедзімі. Кабінет палітычнай дапамогі Гомельскага аддзялення грамадскага аб'яднання «Беларускі дзіцячы хоспіс» адкрыўся ў Гомелі на базе філіяла № 3 Гомельскай цэнтральнай га-

радскоў дзіцячай паліклінікі для медыцынскай, сацыяльнай, псіхалагічнай дапамогі цяжка і безнадзейна хворым дзецям. «Мы не ў сілах зрабіць зваротным невылечнае захворванне, але мы можам даць кожнаму хвораму дзіцяці якасць жыцця, сваю любоў і клопат», — кажуць прадстаўнікі хоспіса. Як расказалі ў прэс-групе УКДБ, грошы для пакупкі аргтэхнікі былі сабраны вайскоўцамі ў якасці добраахвотных ахвяраванняў. Супрацоўнікі арганізацыі маюць намер і надалей працягваць аказанне дапамогі хворым дзецям.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Веснавы шафран

Крокус — адна з самых вядомых веснавых дробнацыбульных кветак. Яго яшчэ называюць «веснавым шафранам». Гэта нізкарослая расліна (вышыня 5—13 см) цвіце ўсяго 7—10 дзён. Яшчэ не ўсюды растаў снег, а крокусы ўжо з'яўляюцца на маленькіх праталінах сярэд веснавых сумэтаў пачарнелага снегу. Цвітуць яны пасля падснежніка, але раней, чым цюльпаны. У такую пару іх цвіценне выглядае асабліва эфектна. Крокусы вытрымліваюць любую халодную зіму і веснавыя замарозкі. Сцябло з усімі кароткае, таму расліны непрыгодныя для ارززانя. Лісты, вузкія, цёмна-зялёныя, з серабрыста-белай палоскай пасярэдзіне, з'яўляюцца над глебай амаль адначасова з кветкамі ці нават пазней, але асноўны іх рост назіраецца пасля таго, як расліны адцвітуць. Афарбоўка кветак можа быць самай рознай: эфектна жоўтая, белая, бледна-блакітная, бажавая, ліловая. Акрамя таго, ёсць гатункі з двухколёрнай афарбоўкай, плямлістыя.

Няхай вас не здзіўляе — некаторыя віды гэтых веснавых кветак цвітуць увосень. Кветкі крокусаў раскрываюцца ў сонечныя дні, а ў пахмурныя застаюцца паўраскрытымі. Цудоўна выглядаюць крокусы вясной на газоне, пад кронамі ліставых дрэў і кустоў, якія яшчэ не хутка распусцяцца, бо ім патрэбна пэўная тэмпература.

Крокусы вырошчваюць на сухіх, асветленых участках, якія праграваюцца сонцам, але яны добра цвітуць і ў паўцені. Ім падыходзіць лёгкая пажыўная глеба з добрым дрэнажом, запраўленай неабходнай колькасцю арганічных угнаенняў. Расліны не выносяць свежага гною, забалочаных і кіслых глеб.

Для паскарэння размнажэння цыбуліны выкопваюць кожны год, таму што кожны год адбываецца замяшчэнне клубнецыбуліны: старая адмірае, а на яе месцы ўтвараюцца 2—3 новыя клубнецыбуліны і дзетка. На адным месцы без перасадкі крокусы могуць расці больш як 5 гадоў, але лепш іх перасадзіць раз у 3—4 гады, бо загущэнне пасадкі прыводзіць да таго, што кветкі ці кожным годам робяцца драбнейшымі. Глыбіня пасадкі клубнецыбулін крокусаў залежыць ад іх велічыні. Для буйных цыбулін гэта 8—10 см, для сярэдніх — 4—6 см, для дробных і дзеткаў — 2—3 см. Клубнецыбуліны крокусаў, якія цвітуць вясной, высаджваюць у верасні—кастрычніку, а тыя, што цвітуць увосень, — у ліпені—жніўні.

Шкоднакі, якія пагражаюць крокусам, — гэта цыбулёвыя клешчы, тля, мышы. Супраць тлі і клешчаў апрацоўваюць «Іскроў» (1 таблетка на 8 л вады), апырскуюць у час з'яўлення буйнаў. Ад мышэй эфектыўны спосаб — пакласці таблетку «Штрама» і накрыць скрынкай. А каб яе не здэмантаваў зверку які-небудзь згрыз.

Цяжка ўявіць сабе альпійскія, рабаты і кветкінік без гэтых мініяцюрных раслін, якія ўжо з-пад снегу вітаюць вясну.

Каму патрэбен кальцый?

Ды што тут казаць — усім: і людзям, і раслінам. Ніводная культура не можа адчуваць камфорту без кальцыю. Калі яго мала, не будзе багатага ўрадка ўсіх відаў капусцы, амаль усіх караняплодаў, цыбулі, гароху, фасолі, нават хрону.

Мы амаль кожны год сыплем пад расліны дрэўны попель. Але калі правесці аналіз глебы праз год ці два, то акажацца, што кальцыю тут зусім мала. А справа ў тым, што гэты элемент вельмі нястойкі. Ён увесь час вымываецца ў больш глыбокія слаі. Па гэтай прычыне валнаванне абавязкова рабіць праз тры гады і даволі вялікімі дозамі — да 3 кг на гектары ў 10 квадратных метраў. Значыць, на кожны метр не менш як 300 грамаў. Абавязкова ўлічваць і састаў глебы. На пясчаных — менавіта гэтую дозу, на цяжкіх (гліністых, ілістых) уносіць да кілаграма вапны на тых 10 кв.м.

Пад караняплоды (моркву, буракі, сельдэрэй, брукву, скаранцнеру) валнаванне рабіць абавязкова. Выкарыстоўваць як попель дрэў, так і даламітавую муку. Менавіта ў такім саюзе будзе найлепшы плён, бо даламітка ўтрымлівае значны запас маганію.

Будуць выдатныя качаны і галоўкі, калі ўнясём пад капсуную групу попель ці даламітавую муку ў дозе 1 кг на гектары ў 10 кв.м. Асабліва выдатны настрой будзе ў квяцістай і брусельскай капусцы.

За месяц—паўтара да пасадкі расадкі ці сярбы насення караняплодаў і плодowych культур (агурку, цыбулі, перцу, сельдэрэю) уносіцца попель. Там, дзе будуць расці памідоры, радыска, морква, салата, некаторыя іншыя культуры, кальцый не ўносіцца. Ён павінен палягаць у глебе месцаў паліў—восем, каб даць эфект. Значыць, пад гэтыя культуры сыпаць даламітавую муку трэба толькі з восні.

Маяран садовы

Маяран б'іць вядомы гэтак старажытнае егіпціянам, грэкам і рымлянам, якія лічылі яго панацэяй ледзь ці не ад усіх хвароб. У народнай медыцыне яго прымяняюць пры галаўным болі, бяспсонніцы, дыябэце, хваробах нырака, печані, жоўцевага пузыра.

Маяран у прыродзе — гэта шматгадовае паўкустарнік, а воўс у культуры маяран садовы вырошчваюць як аднагадовае травяністае расліну з незвычайна прыемным водарам. Ён востры, гаркаваты на смак, а яго лісцікі, дабаўленыя ў суп або ў драпікі, робяць гэтыя стравы найсмачнейшымі ў свеце.

Маладыя парасткі маярану змяшчаюць эфірны алей, руйцін, карацин, вітамін С. У яго ўжываюць усю наземную частку расліны: да цвіцення — у свежым выглядзе, у пачатку цвіцення — у сушаным. Гэта цудоўная прыправа да ўсіх першых і другіх мясных і рыбных страў. Маяран таксама выкарыстоўваюць пры саленні агурку і памідораў.

Зрэзаннае зялёнае звязваюць у пучкі і сушаць у цені на скражынах. Сушаная трава доўга захоўвае водар у шкляннай пасудзіне, абавязкова шчыльна закрытай.

Вельмі смачная гарбата з дабаўленнем гэтай расліны.

Маяран — цёплайгобая расліна. Як і многія іншыя, ён таксама любіць святло. Добра расце на багатых на арганіку глебах. Размнажаецца яго насеннем, расадамі і дзяткамі куста. Усходжасць з насення вельмі нізкая. Пасля сярбы насенне злёгка прыліскаецца да глебы. Расадку высаджваюць у канцы мая ў фазе 4—5 сараўдных лісцікаў. Усходзіць не выносіць замарозкаў і гінуць ужо пры тэмпературы мінус 1 градус. Догляд заключаецца ў праполках, рыхленні, рэдкім паліве і падкармцы.

Цвіце маяран у канцы ліпеня — сярэдзіне жніўня. У гэты час і ўбіраюць расліны, але абавязкова ў сухое надвор'е.

У запарку два п'яносы стаяць каля малапа. Самец гарыць! — Што, хлопцы, глядзіце? Няма вольных клетак.

Мужыкі! А давайце скінемся і запалім за медыцынскае даследаванне, якое дакажа раз і назавуцца, што сёкс з'яўляецца лепшым лякарствам ад галаўнога болю!

У запарку два п'яносы стаяць каля малапа. Самец гарыць! — Што, хлопцы, глядзіце? Няма вольных клетак.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вывадача» Беларускага Дома друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 33.300. Індэкс 63850. Зак. № 300. Нумар падпісанні ў 19.30. М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Разумная ферма

У СВК «Палькавічы» адкрылася першая ў Магілёўскай вобласці новая даўняная зала з дакарманам кароў і асобнай лініяй для адводу малака ад хворай жывёлы.

На малочнааварным комплексе ў вёсцы Масток Магілёўскага раёна не наладжана даўняная «разумная» тэхніцы. Дзякуючы ёй прадукцыя з фермы здаецца па вышэйшым гатунку і кошце. Малако ад кароў, хворых на мастыт, трапляе ў асобны прыёмнік, пастэрызуюцца і выкарыстоўваецца для кармлення цялят. Як правіла, такога малака нямат: у гаспадарцы ўважліва сочаць за здароўем жывёлы.

Сістэма дакарму — гэта калі каровы доўжыцца і адначасова ядуць камбікорм, што дае дадатковую гарантыю атрымання кары з спаўняўных рэчываў. З такім рацыёнам каровы з Мастока ў сярэднім у суткі даюць па 20 літраў малака. Але ёсць і такія, што ідуць на рэкорд у 60 літраў малака за суткі.

Ілона ІВАНОВА.

Крынічка

Рубрыку вядзе Валяціна ШПІЛЁўСКАЯ, тэл. 285 88 81 № 3 (382)

Мята яблычная

Ніводная гаспадыня не абыходзіцца без траў, у тым ліку і вострапахучых. І ніводзін сад не будзе поўнацэнным гарманічным без гэтых траў. Від і пах траў нададуць вашаму саду няўлоўны водар і шарм, і ў яго захочацца заходзіць яшчэ і яшчэ.

Акрамя вядомых усім кропу і пятрушкі, можна вырасціць многа карысных пахучых траў з яркімі прыгожымі кветкамі.

Напрыклад, сярэд розных відаў мяты выбіраць яблычную мяту. Пасадзіўшы яе ў высокі вазон, вы літаральна ператворыце свой невялічкі ўчастак саду, атрымаўшы цэлы шар з раслін з зялёнымі лістамі, пакрытымі белымі плямамі. Такую прыгожую лістоўку мае гатунка «Valegata», які яшчэ называюць ананаснай мятай.

Лісты для сушкі збіраюць у час цвіцення, а са свежых лісцікаў атрымавацца гарбата з цудоўным водарам.

У НАТАТНІК: Каб супакоіць нервы, кінце жменьку лістоў мяты ў цёплую ванну.

Узгадніцеся! — Шэф, свабодны? — Запамніце ўжо, Івану, я не таксіст, а ваш начальнік!

— На жаль, нічым не магу вам дапамагчы, — уздыхнуў сумленны дантэст, зморчна глядзячы на зусім здаровае зубы пацыента.

Мужыкі! А давайце скінемся і запалім за медыцынскае даследаванне, якое дакажа раз і назавуцца, што сёкс з'яўляецца лепшым лякарствам ад галаўнога болю!

У запарку два п'яносы стаяць каля малапа. Самец гарыць! — Што, хлопцы, глядзіце? Няма вольных клетак.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вывадача» Беларускага Дома друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 33.300. Індэкс 63850. Зак. № 300. Нумар падпісанні ў 19.30. М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

СЕННЯ

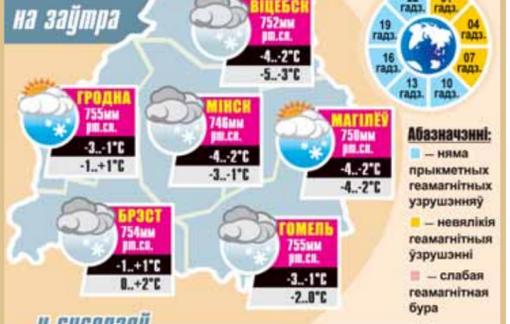
Месяц Поўня 19 студзеня. Месяц у сузор'і Льва.

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	8.15	16.26	8.11
Віцебск	8.10	16.10	8.00
Магілёў	8.05	16.16	8.11
Гомель	7.55	16.20	8.25
Гродна	8.28	16.43	8.15
Брэст	8.22	16.50	8.28

Імяніны
Пр. Іаана Хрысціцеля.
К. Людмілы, Мілы, Люцыяна, Себасцяна, Фабіяна.

Надвор'е на заўтра

...у суседзях

ВАРШАВА	+1..+3°C	НІЎ	+2..+4°C	РЫГА	-1..+1°C
ВІЛЬНЮС	-2..0°C	МАСКВА	-11..-8°C	С.-ПЕТЭРБУРГ	-7..-5°C

20 студзеня

1884 год — у вёсцы Мікалаеўшчына на Стаўбцоўшчыне нарадзіўся Аляксандр Антонавіч Сянкевіч, дзяржаўны і партыйны дзеяч Беларусі, вучоны, пісьменнік, публіцыст. Адзін з арганізатараў нелегальнага настаўніцкага Беларускага акадэмічнага ўніверсітэта.

Працаваў у Інстытуце літаратуры і мастацтва Беларускай акадэміі навук. У 1938 годзе арыштаваны і расстраляны. Рэабілітаваны ў 1956 г. Прататып Сташынскага ў рамане А. Фадзеева «Разгром», Садовіча ў рамане Я. Коласа «На роставі».

1600 год — суд інквізіцыі прызнаў Джардана Бруна, вучонага, філосафа, паэта, прыхільніка і прапагандыста вучэння Каперніка, вінаватым у ерасі.

«Нішто і нішто на свеце не заслугоўвае такой павагі, як калавек, які ўмее мужна пераносіць нішчасці».

Платон (4 да н.э. — 65), старажытнарымскі палітычны дзеяч, пісьменнік, філосаф.

Вазьму і палячу!

«Цякла тут з лесу невялічка травой заросшая крынічка». Якуб КОЛАС.

Цытата дня:

Г. Мінск

Узгадніцеся!

У дзіцячым садку №33 электрык зваліўся з драбінак, у выніку чаго ў дзядзю і два разы паваліўся слоўнікавы запас.

Насуперак рэкламе, лепшым сродкам для мыцця посуду паранейшаму застаецца пена.

Мужыкі! А давайце скінемся і запалім за медыцынскае даследаванне, якое дакажа раз і назавуцца, што сёкс з'яўляецца лепшым лякарствам ад галаўнога болю!

У запарку два п'яносы стаяць каля малапа. Самец гарыць! — Што, хлопцы, глядзіце? Няма вольных клетак.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вывадача» Беларускага Дома друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 33.300. Індэкс 63850. Зак. № 300. Нумар падпісанні ў 19.30. М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12